

De 1213 al 1354
L'EXPANSIÓ CATALANA PER LA
MEDITERRÀNIA

Prim Bertran i Roigé

- A mitjans del XII. Ramon Berenguer IV.
- Conquestes de Tortosa i Lleida (1148, 1149).
- Presa d'Almeria (1147) junt amb genovesos, en benefici de Castella.
- Interés per Mallorca, que amenaça les costes catalanes (assalt al monestir d'Ullà (Baix Empordà))

- Preparació de l'expansió per la Mediterrània central.
- Matrimoni d'AGALBURSA de Cervera i Bas amb BARÍSON d'Arborea.

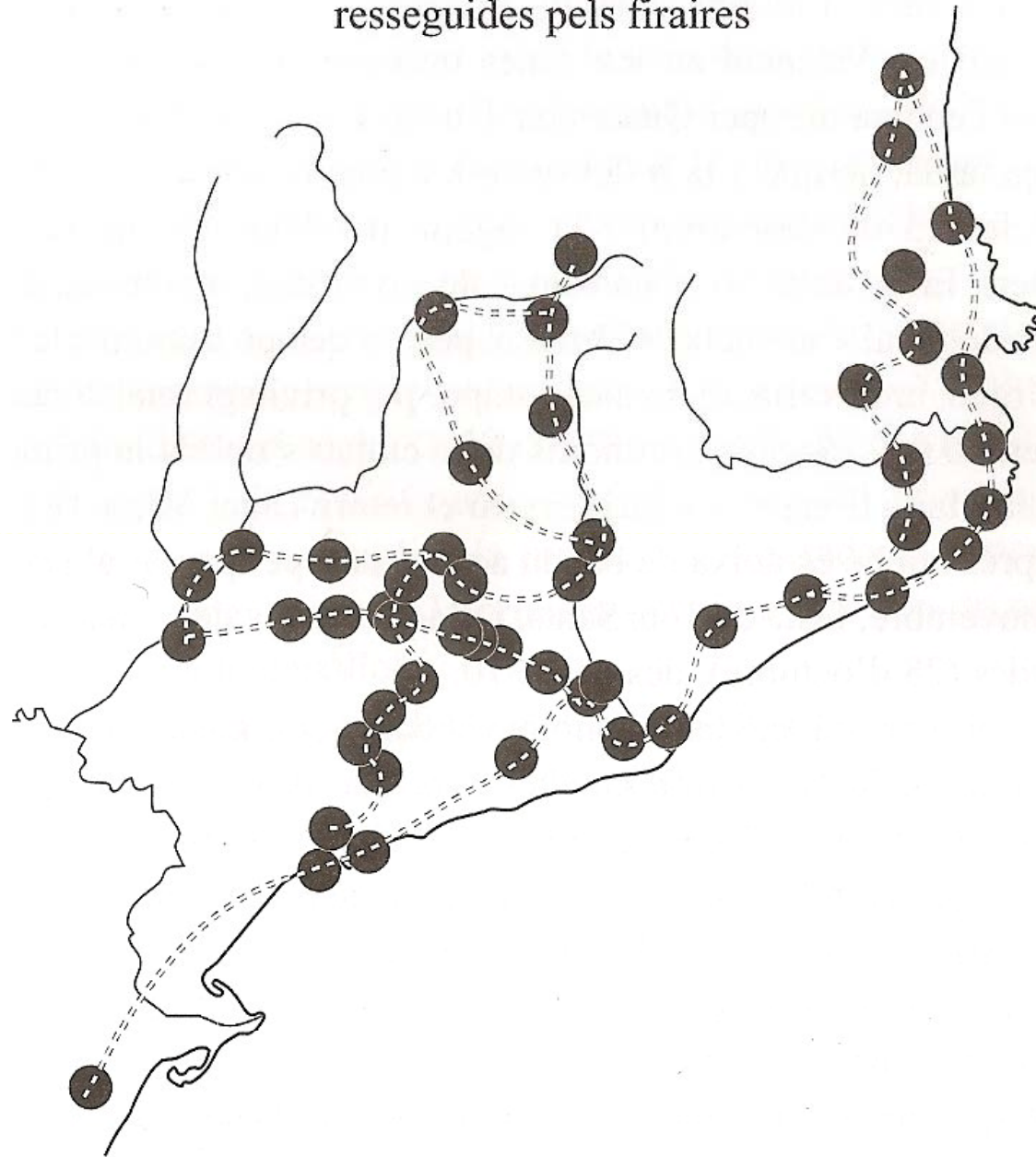
- Hug Poncet de Cervera-Bas, nebot d'Agalbursa, acabarà heretant el judicat, per sobre dels hereus de Baríson.
- S'imposen els Bas, aliats de la casa de Barcelona.
- Presència catalana a Àfrica, amb un membre de la família vescomtal, REVERTER, com a mercenari a favor dels almoràvids (+1142)

CONTEXT

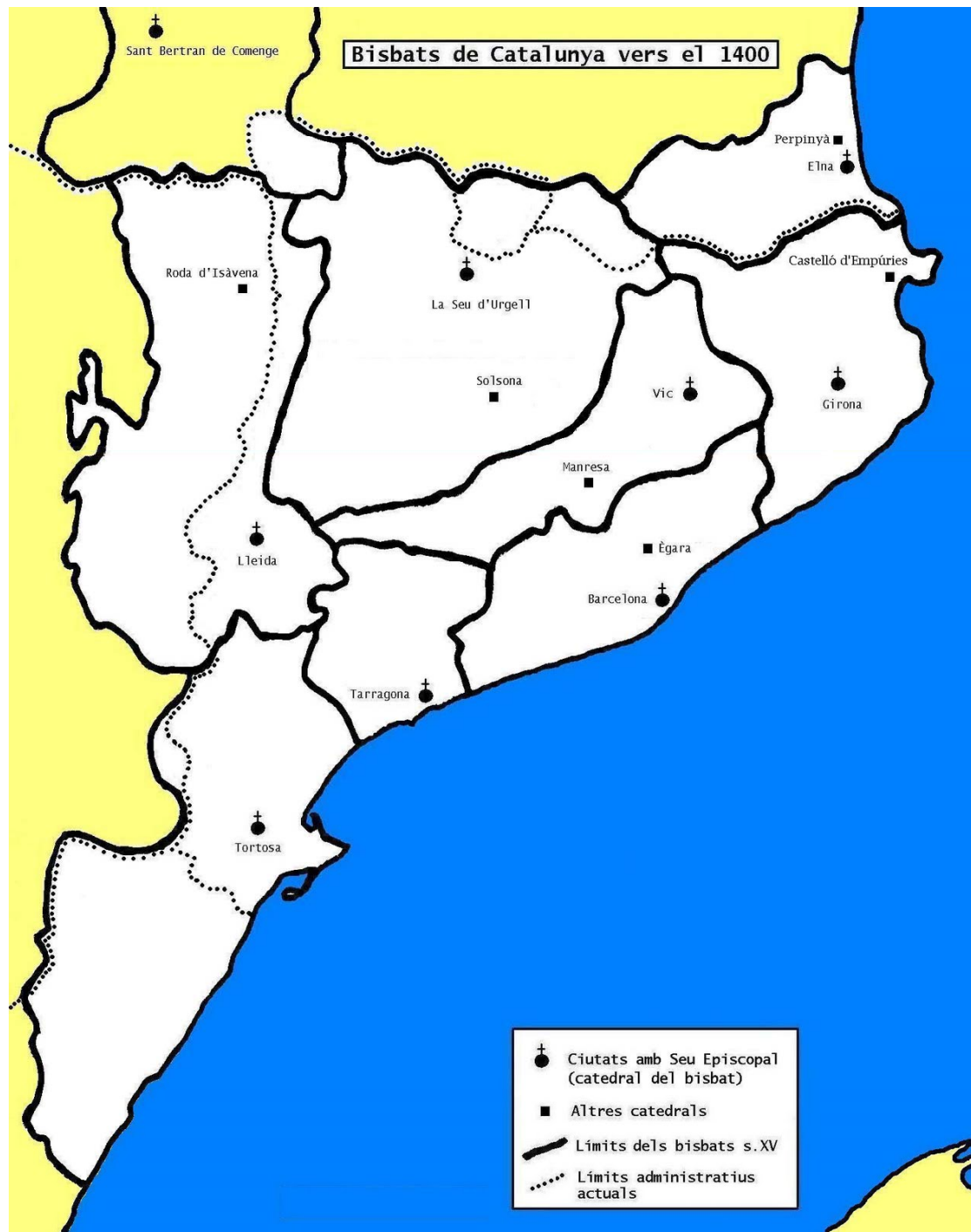
- Ascens de la monarquia i control dels senyors feudals.
- Monarques rellevants. Lideren el país.
- Hi ha revoltes de nobles, però se sufuquen.
- Triomf del Dret romano-canònic o Dret comú.
- Reforça l'autoritat del rei.
- Afavoreix la “uniformització” legislativa enfront de la munió de privilegis.
- Las Navas de Tolosa (1212) debiliten els andalusins.

- El fet més rellevant és l'ascens i prestigi de la burgesia. Especialment a les ciutats reials (Barcelona, Perpinyà, Girona, Lleida, Tortosa,...)
- Seran el suport més important dels monarques.
- Fort desenvolupament del comerç.
- Expansió de fires i mercats per tot el país.
- Es canvia la percepció del burgès. L'església l'accepta.
- El gòtic es fa gràcies als diners "malguanyats" dels burgesos.

Xarxa de les rutes principals
resseguides pels firaires

- L'església té feina a posar ordre, resultant de l'aplicació del concili Laterà IV (1214-15).
- Forta tendència a celebrar concilis provincials i sínodes.
- Papes totpoderosos que intervenen sovint en afers de l'església i de l'estat. Sobretot Innocenci III.
- Bisbes prestigiosos, tot i ser fills de nobles.
- Esperit de reforma.
- Comencen les visites pastorals

Nous moviments espirituals

- **Els Ordes Mendicants.**
- Fan vida a ciutat. Tocant a les portes i als camins.
- Influència a través dels terciaris.
- No adscrits de per vida al convent.
- Funció principal: Predicació
- FRANCISCANS: Sorgeixen el 1206. Organitzats el 1219.
- Arriben a Catalunya el 1214.
- A Mallorca: Ramon Llull

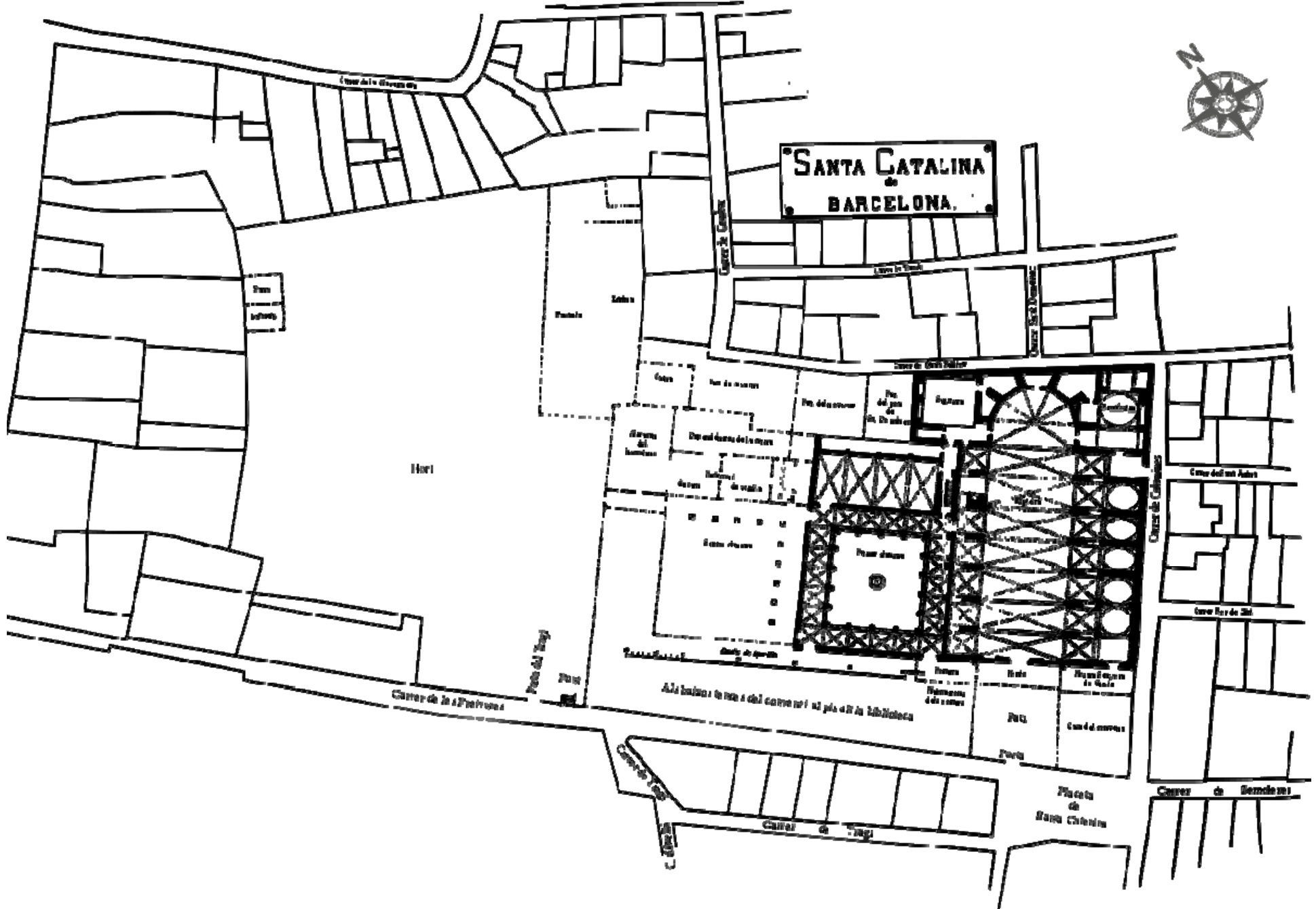

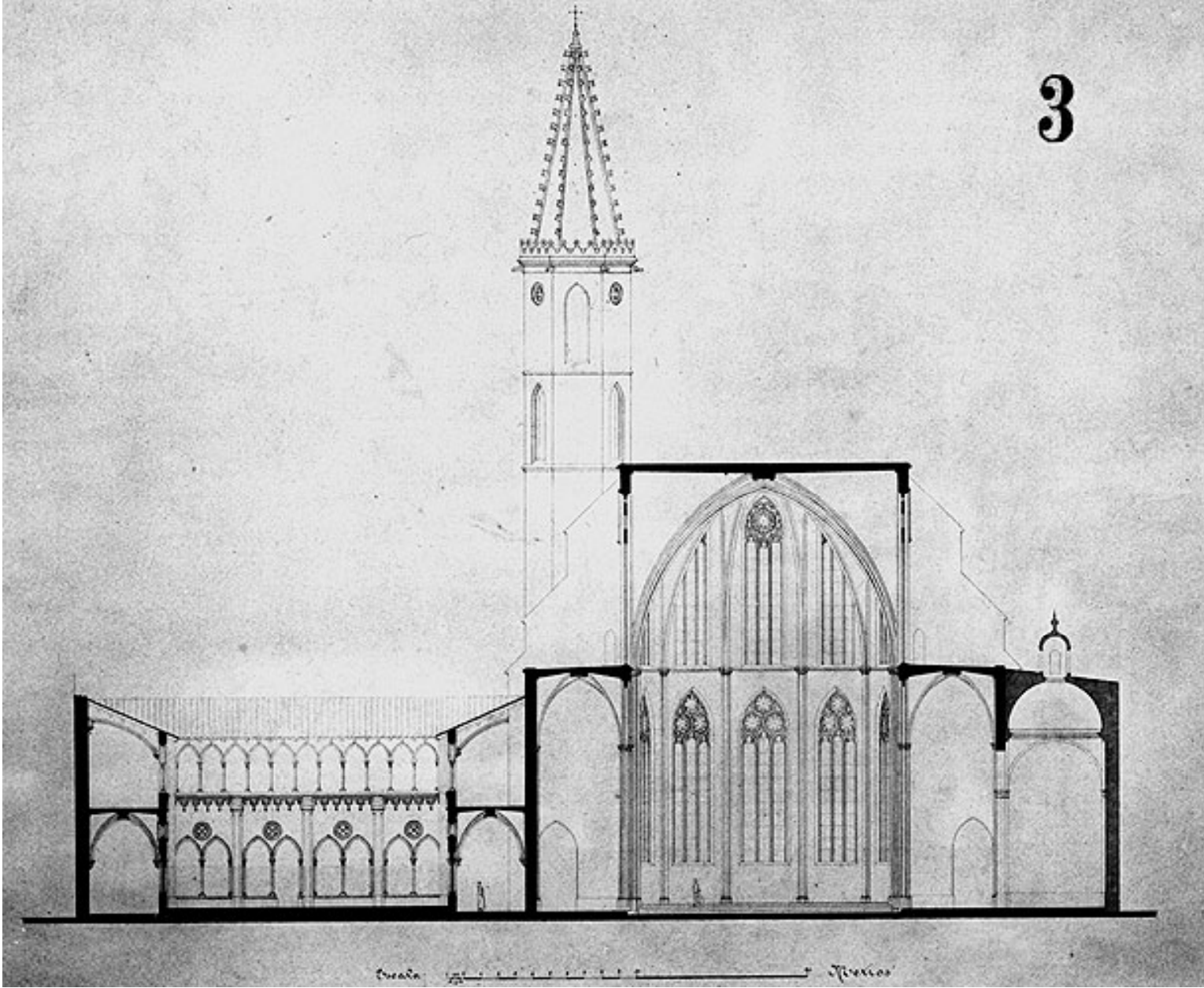
- DOMINICS. Predicació contra heretges.
- S'instal·len a Barcelona el 1219 gràcies a Berenguer de Palou. El 1221 se'n van a Santa Caterina.
- Tenen Estudi General.
- Ensenyen Teologia.
- Gran biblioteca.
- Actius contra els heretges. Sobretot a La Seu.
- El 1227 morí fra Pere de Cadireta.
- A Barcelona, fra Ramon de Penyaafort.

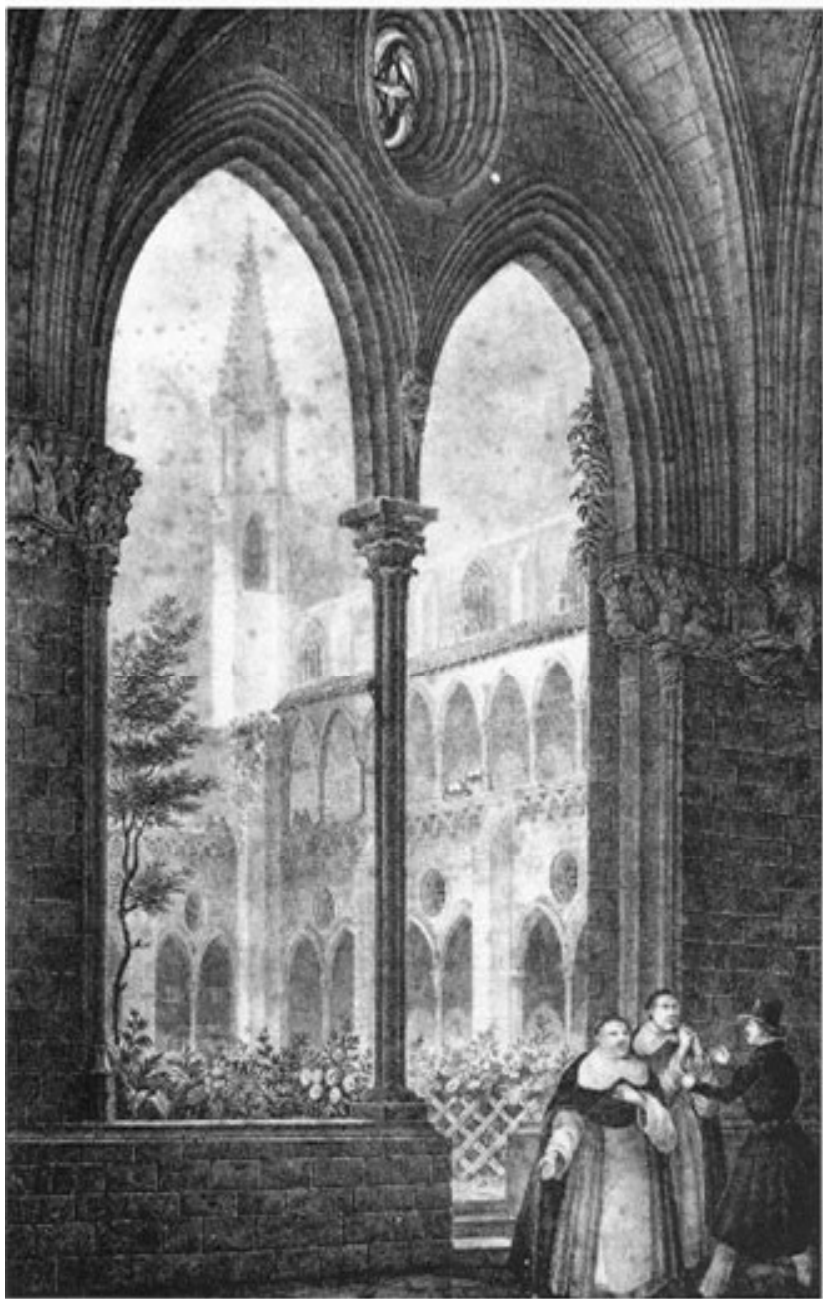
SANTA CATALINA BARCELONA.

3

Scala Piedi

Finden sculp.

Taylor direct.

P. Blanchard del.

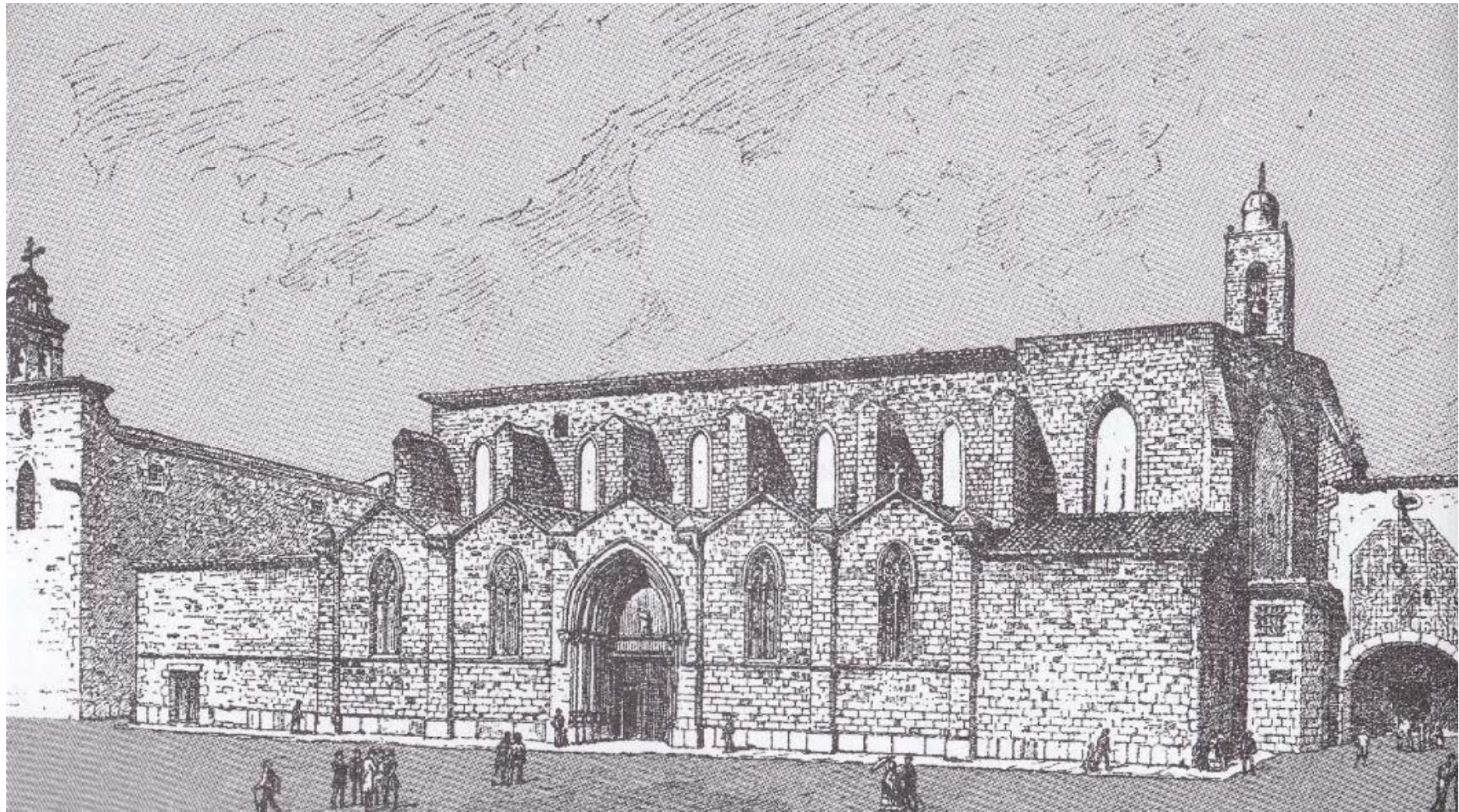
CLOITRE DE SANTA-CATALINA

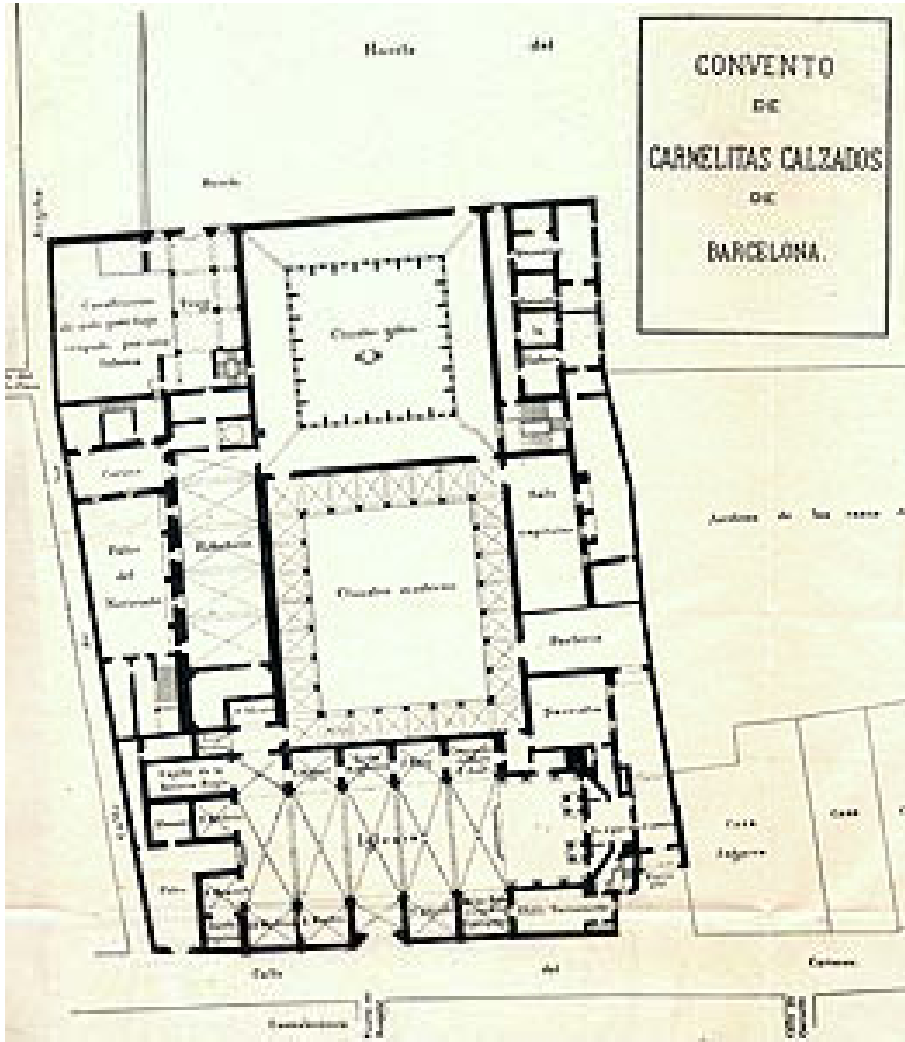
CONVENT OF SANTA-CATALINA

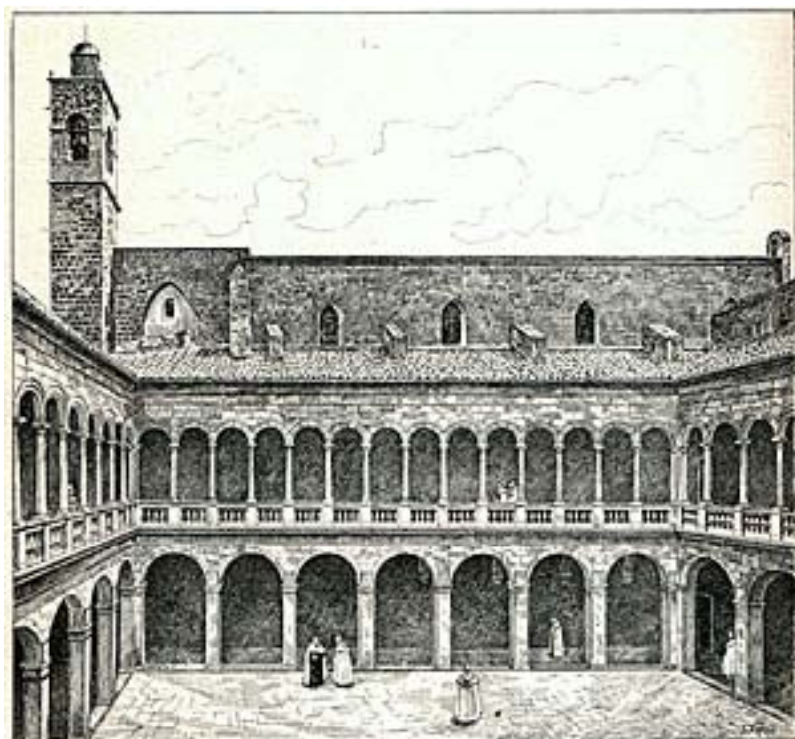
A BARCELONE.

AT BARCELONA.

- Els Carmelites s'estableixen a Barcelona al 1275.
- Els Agustins, el 1309.

PRIMER CLAUSTRO Y CAMPANARIO DE LA IGLESIA DEL CARMEN

 pobles de catalunya

Jordi Cas

reservats

problemes

- Heretgies càtar i valdenca.

- Hi ha mercaders catalans a Gènova, dedicats al comerç d'esclaus (1128)
- També al nord d'Àfrica.
- En dóna testimoni el jueu BENJAMÍ DE TUDELA, que troba catalans a Egipte (1166-73).
- Pràctica habitual del cors
- A la segona meitat del XII s'obre la ruta d'Orient (teixits europeus a canvi d'espècies, distribuïdes pels mercaders catalans).

Plenitud del domini mediterrani

- **Conquesta de les Balears (1229)**
- Expedició surt de Salou i Cambrils (5.IX)
- Arriba a Sa Palomera el 8.IX.
- Madina Mayurca cau el 31.XII.1229.
- Colonització catalan quasi exhaustiva.
- Repartiment en funció de les aportacions de nobles i clero.
- La meitat reial es reparteix també.
- Amb bon criteri: toca zona de pastures i de cereals.

- Menorca pacta (1231). Els sarraïns, de moment es queden a canvi de tribut anual.
- Eivissa i Formentera són conquerides el 1235
- Per Guillem de Montgrí i Nunyo Sanç.
- Vigència dels Usatges de Catalunya

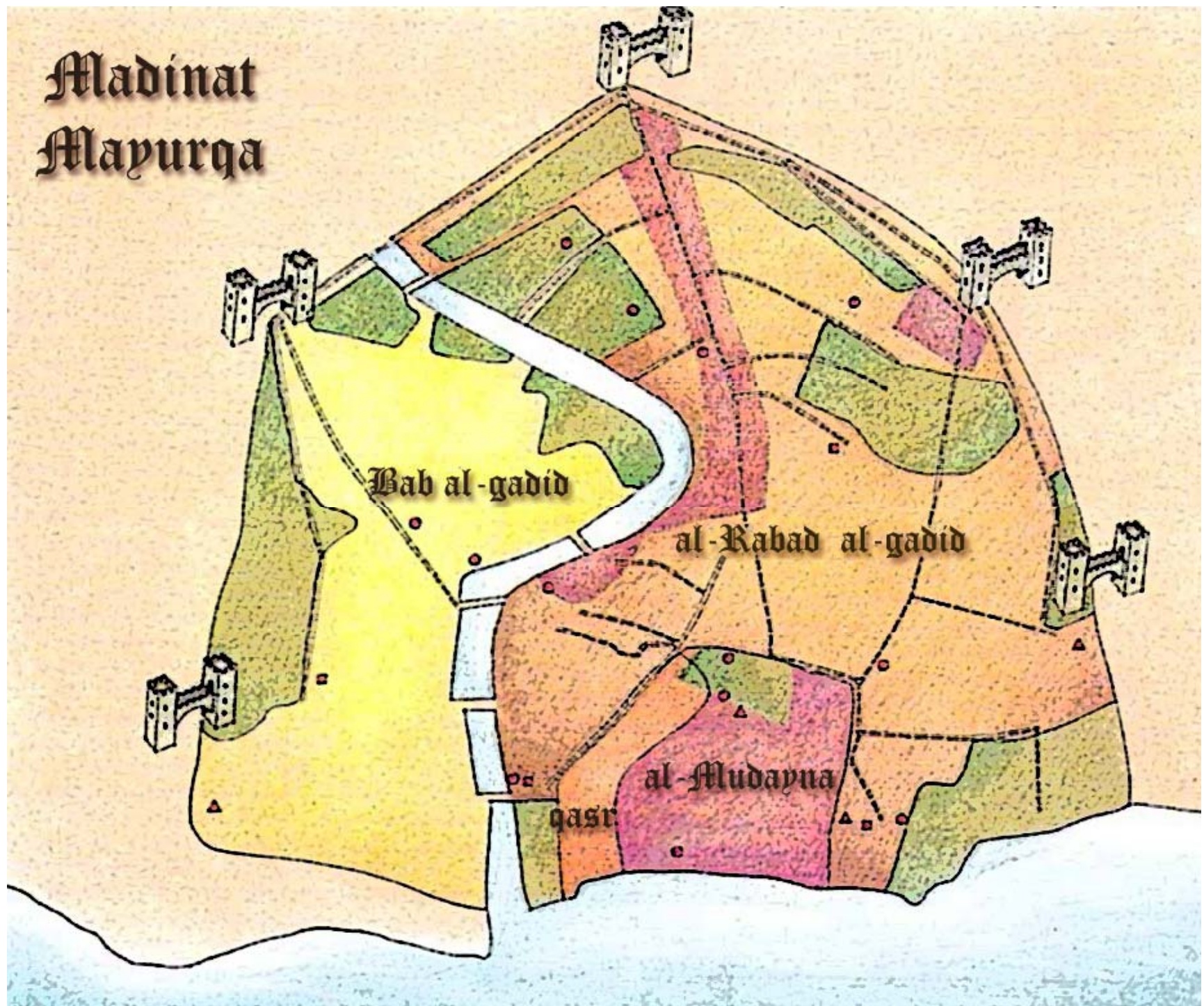
Jaume I pacta la conquesta de Mallorca amb la burguesia de Barcelona

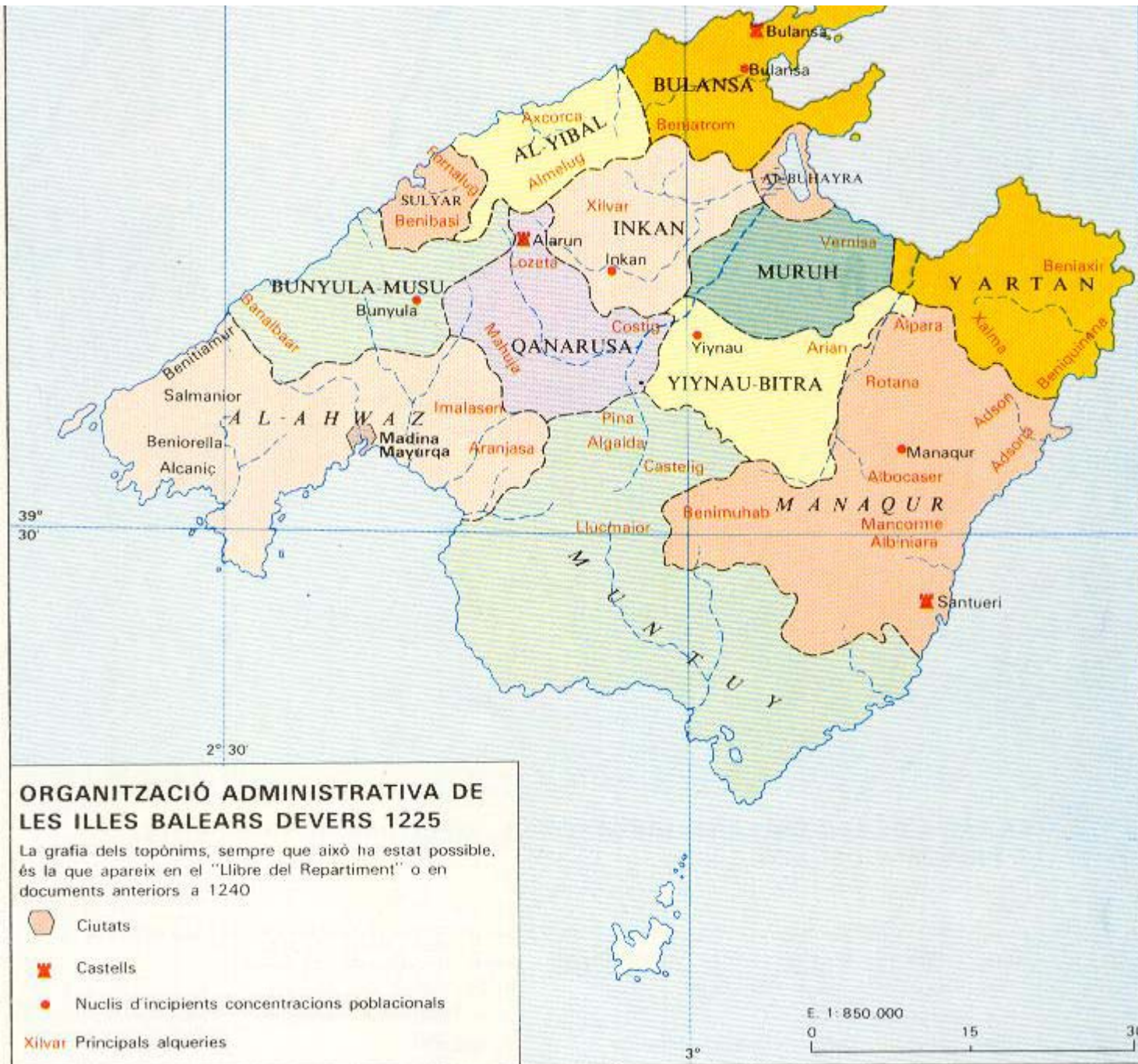

- **Conquesta de Mallorca per Jaume I.**
- Pintures murals del palau Aguilar de Barcelona.

Madinat Mayurqa

Conquista de Mallorca por Jaime I de Aragón

1229

Dragonera

9/9

Pantaleu

15/9 - 31/12

Portopí
(Sierra de Na Burguesa)

Madîna Mayûrqa
(Palma de Mallorca)

12/9

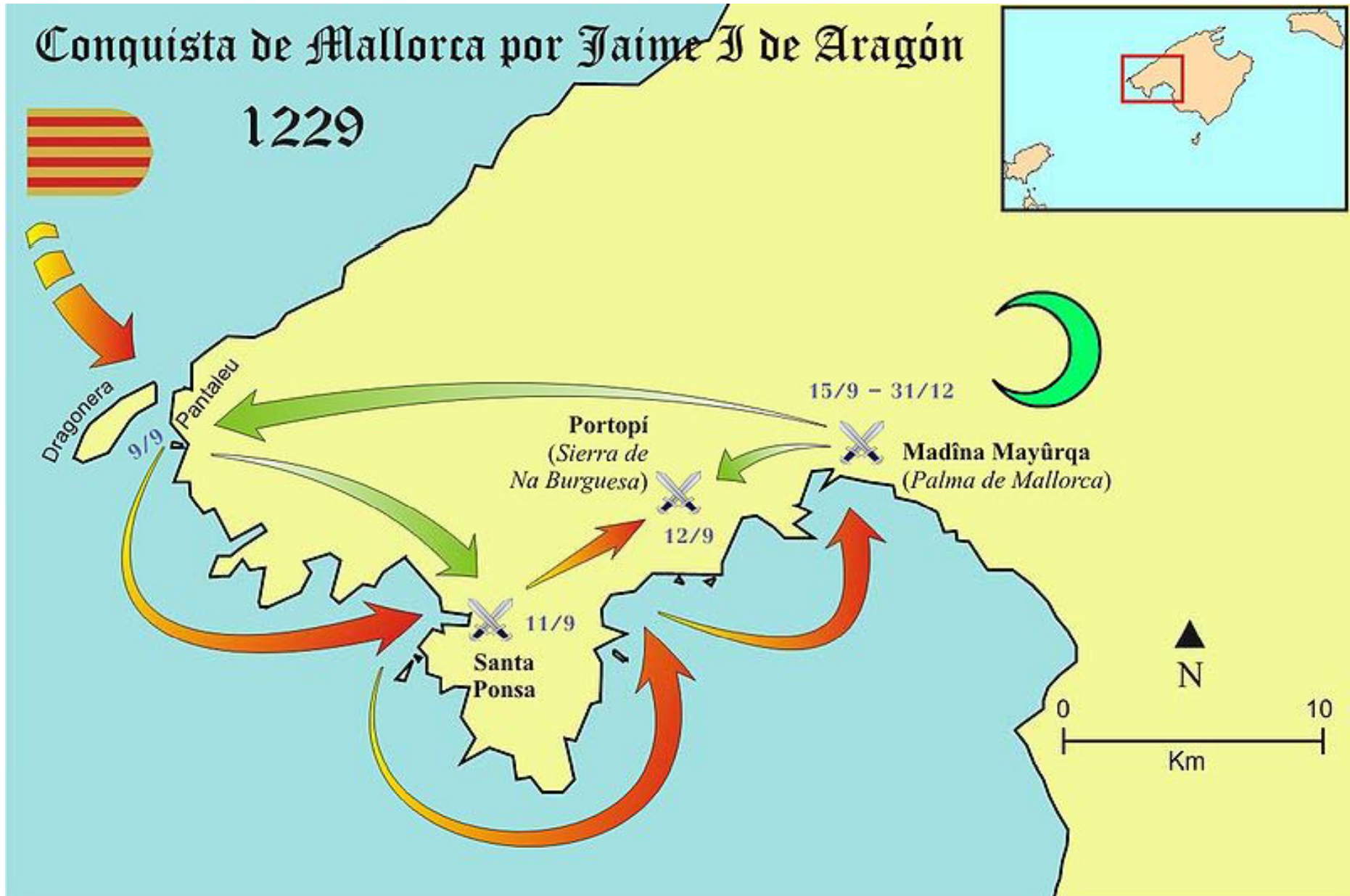
11/9

Santa Ponsa

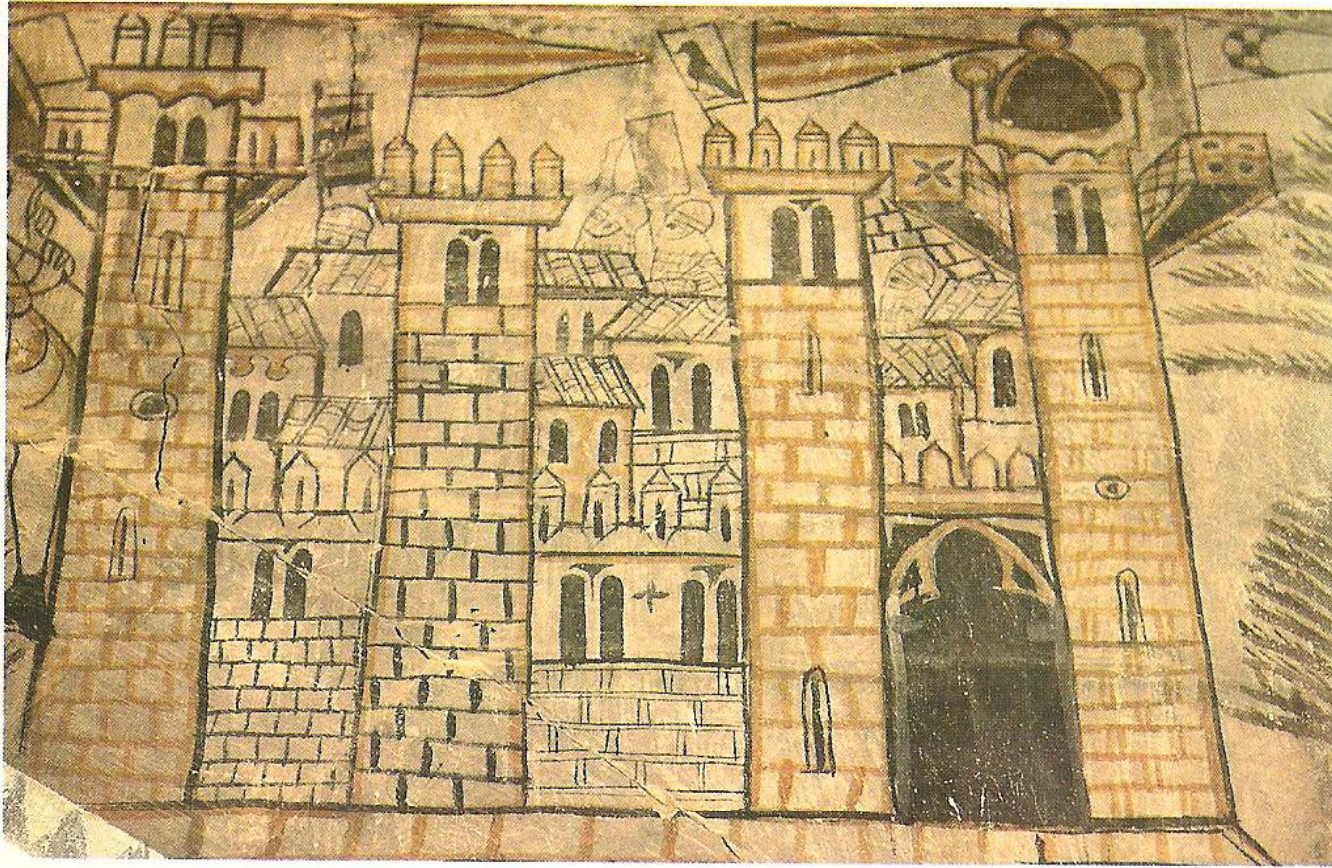
N

0 10
Km

- **Conquesta del País Valencià (1228-1235, 1236-38, 1239-45)**
- Col·laboració de la noblesa aragonesa.
- Participen els Ordes Militars i les milícies de Daroca, Teruel, Belchite.
- Durà més de 17 anys.
- Molt lenta. El 1237, Gregori IX declara Croada.

Conquesta de València per Jaume I (pintures del castell d'Alcanyís)

- Amb Jaume I hi ha forta presència catalana al nord d'Àfrica.
- Ara desunit, després de l'ensulsiada dels almohades.
- Dividit e tres sultanats: Ifirquiya (Tunis, Bugia); Tlemecen (Argèlia) i el benimerí (Fes i Marrakeix)

- Els mercaders i tropes catalanes prefereixen la relació amb Tunis i Bugia.
- Les armes es posen al servei del comerç.
- Als anys 50 hi ha nombrosos alfòndecs, sobretot a Tunis i Bugia.
- L'aliança s'estreny amb el matrimoni de l'hereu, el futur Pere el Gran, amb Constança Hohenstaufen (1262), néta de Frederic II, aliat dels tunisians, i filla de Manfred I.

Sepulcre de Constança de Sicília

- El papa atorga el regne de les Dues Sicílies als Anjou (güelfs).
- Els gibel.lins sicilians es refugien a Ifriquiya.
- Per això Lluís IX de França volgué fer la croada contra Tunis, fallida per la pesta. Volia recolzar un dels seus (Carles I d'Anjou) i evitar que els sicilians refugiats fossin una amenaça.

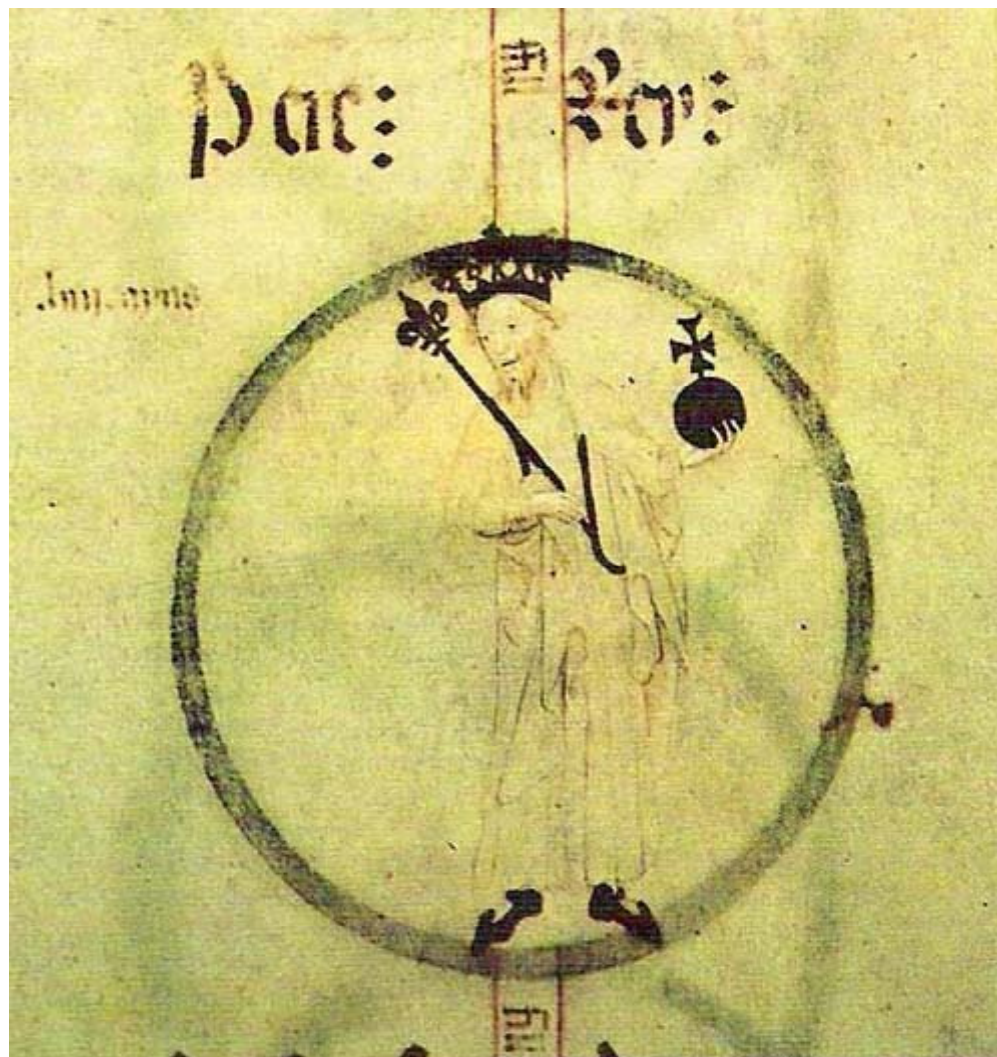
- Mentrestant s'incrementa la presència de mercaders catalans, sobretot a Orà i Tremecen (or, esclaus, ivori, encens).
- Tremecen compra armes a Barcelona (1250)
- A Tremecen hi ha milícies catalano-aragoneses, dirigides per Guillem Galceran.
- Des de principis del s. XIII hi ha mercaders catalans a Ceuta.

Orà (Argèlia)

- L'ocupació de Nàpols i Sicília pels Anjou fa que Jaume I aconselli a la seva nora, Constança de Sicília, intitular-se reina.
- Crida al seu redós, a Barcelona, els nobles sicilians Conrad Llança, Roger de Llúria i Joan de Pròxida. Una mena de govern a l'exili.
- La fallida croada de Jaume I (1269) tenia la intenció d'assegurar-se Malta, Gerba i altres punts necessaris de cara a intervenir a Sicília.
- Comptà amb el suport dels Urrea, Cabrera, Castellnou, i altres.

ELS TEMPS DE PERE EL GRAN (1276-85)

- Interés pel nord d'Àfrica.
- Paper de Conrad Llança (1279), terroritzant Berberia per fer-los signar una pau estable.

- Carles I d'Anjou imposa a Sicília una pesant fiscalitat.
- Diferència de tracte entre eclesiàstics i laics, per congraciar-se amb el Papat.
- Mal aconsellat per banquers toscans.
- Forta oposició de Bizanci, temerosa dels Anjou (són a França, Hongria i Sicília).

30 març 1282. Vespres Sicilianes

- La revolta no és tant per les vexacions franceses sinó per l'odi dels gibel.lins contra els güelfs francesos.
- Dante (D.C. Paradiso, VIII, 73-75):
- *“se mala signoria che sempre accora i popoli suggeriti, non avesse mosso Palermo a gridar: Mora! Mora!”*

- La revolta s'estengué de l'església del Santo Spirito de Palerm a tota la ciutat, fins i tot a Corleone.
- Les ciutats vindiquen les llibertats de les ciutats del nord. Sobretot Palerm i Corleone.
- Fins i tot Messina, que quedà en mans dels Anjou, acabà proclamant Baldovino Mussone Capitano del popolo.
- Oposició total del papa francès Martí IV.

- Mentrestant Pere el Gran havia sortit de Portfangós i s'adreçava a Tunis.
- Allí rebé la proposta dels fidels a la seva esposa, gibel.lins.
- Desembarca a Palerm i hi és coronat rei.
- Promet no vincular mai el regne a la Corona catalano-aragonesa.
- Promet respectar les "Assise" de Guillem II el Bo (1166-1189).

- La conquesta de Sicília suposà un gran esforç militar i la condemna del papa Martí IV.
- Tingué l'ajut de l'almirall Roger de Lauria o de Llúria.

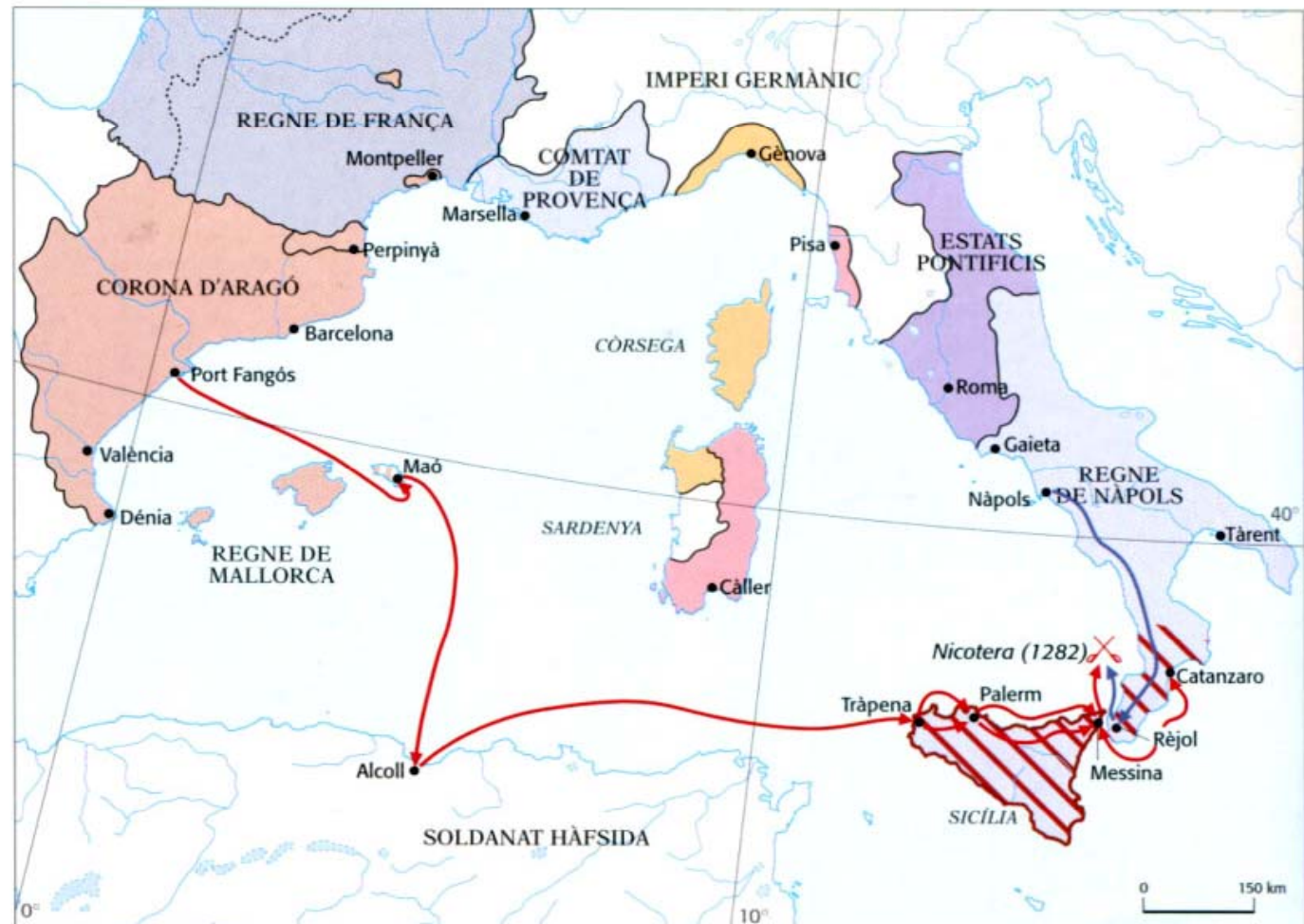

- Incorporació de Sicília a la Corona d'Aragó el 1282
- Territoris ocupats pels exèrcits de Pere II la primavera del 1283
- Expedició catalana
- Contraofensiva angevina
- Victòria catalana

Coalició contra la Corona d'Aragó el 1283:

- Regne de França
- dominis angevins
- República de Gènova
- República de Pisa
- Estats pontificis

Font: Aventín, M. i Salrach, J.M. (1998);
Diversos autors (1998)

- **Conseqüències de la conquesta de Sicília:**
- A) Invasió dels francesos, que comptaven amb el suport del Papa.
- B) Revoltes dels nobles.
- C) Les ciutats exigeixen la reunió anual de Corts (Privilegi dit “Una vegada l’any”)

- El 1285 moren els tres protagonistes: Carles I, Martí IV i Pere el Gran.
- Enterrat a Santes Creus, en sepulcre de pòrfir.
- A la Península el succeeix **Alfons el Franc**
- I a Sicília, Jaume II, dit el Just (coronat a Palerm el 2 de febrer de 1286)
- Quedaven ben separades les dues corones.

- Sepulcre de Pere el Gran a Santes Creus. El rei ordenà que l'enterressin en una banyera de pòrfir.

- Jaume II intentà refer ponts amb Honori IV, però fou en va.
- Roger de Llòria atacà territoris angevins a Provença i Nàpols, i a les costes adriàtiques on comandava Berenguer de Vilaragut.

- La mort d'Alfons el Liberal fa de Jaume II rei d'Aragó
- Jaume II reuneix els dos regnes en la seva persona i posa el germà Frederic com a governador.
- El TRACTAT D'ANAGNI (1295), Bonifaci VIII imposa la seva llei.
- Sicília retornaria als Anjou, però mentrestant seria Regne de Trinàcia.
- A canvi Jaume II rebria en feu Còrsega i Sardenya, que calia conquerir.
- Matrimoni amb Blanca d'Anjou, com a senyal de pau.

- Els sicilians proclamen rei Frederic III (1295).
- Pau de Caltabellota entre els Anjou i Frederic III.

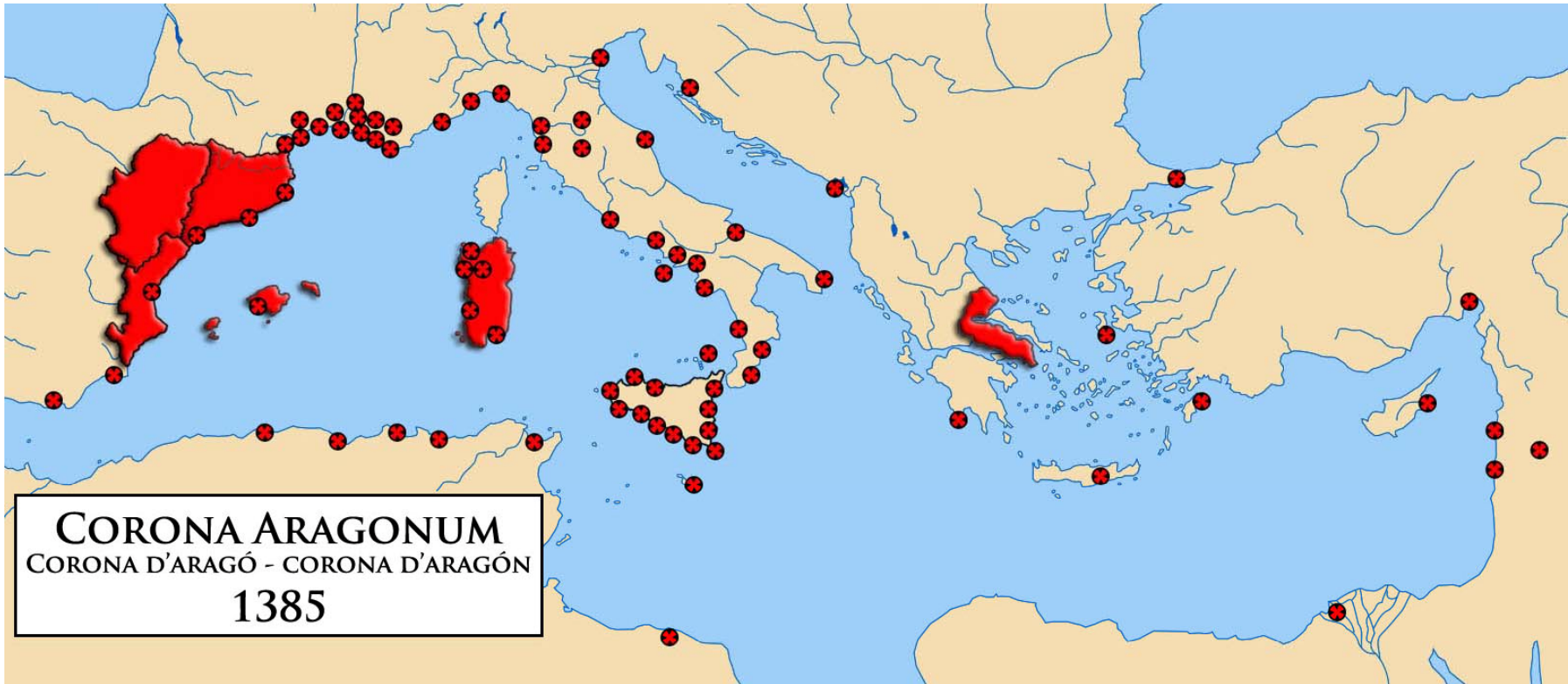
- “Llibre del Consolat de Mar”.

Jaume II el Just (1291-1327)

- Aconseguí del papa la concessió dels regnes de **Còrsega i Sardenya**.
- La conquesta de Sardenya durà dècades i diversos regnats.
- Enfrentà Catalunya contra Gènova i Pisa.

Penetració catalano-mallorquina a Ifriquiya (1295-1310)

- Jaume II està interessat pel nord d'Àfrica, tant com a rei de Sicília, com després com a comte-rei. Combina amenaces i coaccions (guerra de cors de l'almirall Bernat de Sarrià) amb activitat diplomàtica (Ramon de Vilanova) per aconseguir alfòndecs i consolats.
- Tensions i competència amb els mercaders mallorquins, que compren llana en grans quantitats, sobretot a Bugia.
- Precisament les rivalitats catalano-mallorquines foren factor d'estancament de la penetració catalana. Però també la pirateria, practicada per catalans, genovesos, pisans, angevins, sicilians i sarraïns.

- A principis del s. XIV cal parlar també de diversificació dels interessos catalans davant les dificultats del nord d'Àfrica.
- Interès per Sardenya (amb or), per la costa oest africana (també a la recerca de l'or) i pel nord d'Europa, cap a Bruges, Anvers i Londres.
- També estableix bones relacions amb el Marroc que estava sent hostilitzat per Ferran IV de Castella. O un "modus vivendi" que permetia la presència de mercaders catalans, tot i els efectes dels pirates marroquins.

- La captura d'esclaus catalano-aragonesos i mallorquins enverinà la situació sobretot entre 1315 i 1330, regnant ja Alfons el Benigne.
- Esquadres catalanes i mallorquines i valencianes intentaren bloquejar les costes nord-africanes, sobretot a Tlemecen (Bugia)

L'afer de Sardenya

- Resultat del Tractat d'Anagni (1295).
Compensació per la renúncia a Sicília.
- Conquesta atractiva per matèries primeres (plata, bestiar, cereals, sal, coral).
- Per suprimir una base de corsaris i minimitzar la rivalitat de Gènova.
- Increment de recursos per a l'erari reial.
- La conquesta de Sardenya enfrontarà catalans amb Pisa, i un cop derrotada aquesta, amb Gènova.

- No s'inicia fins al 1323, un cop lligats vincles diplomàtics, assegurada la fidelitat d'Hug II d'Arborea i de Brancaleone Doria.
- Precedida d'una sublevació antipisana, afavorida pels Arborea.
- L'expedició surt de Portfangós el 1323, dirigida per l'infant Alfons. Objectiu: Esglésies i Càller.
- Fragilitat de les conquestes fetes per Alfons el Benigne: revoltes de Sàsser i Càller (1324-26), amb l'ajut de pisans i genovesos.
- L'epicentre de les revoltes: Sàsser. En gran part per la insolència dels oficials reials.

- Repartiment feudal de l'illa.
- Penetren fins a l'interior i reparteixen territori. Més enllà del que havien fet pisans i genovesos.
- Forta presència de religiosos catalans.
- Revoltes constants i repressions implacables.
- Molts sards acaben venuts com esclaus arreu de la Corona catalano-aragonesa.
- La conquesta de Sardenya implica el replantejament del **sistema fiscal**. Es demanen ajuts substanciosos (subsisdis, donatius) a les ciutats i viles reials → talles (directes) i imposicions (indirectes)

- Avançament de les tropes catalanes
- Exèrcit pisà

Dominis anteriors a la conquesta catalana:

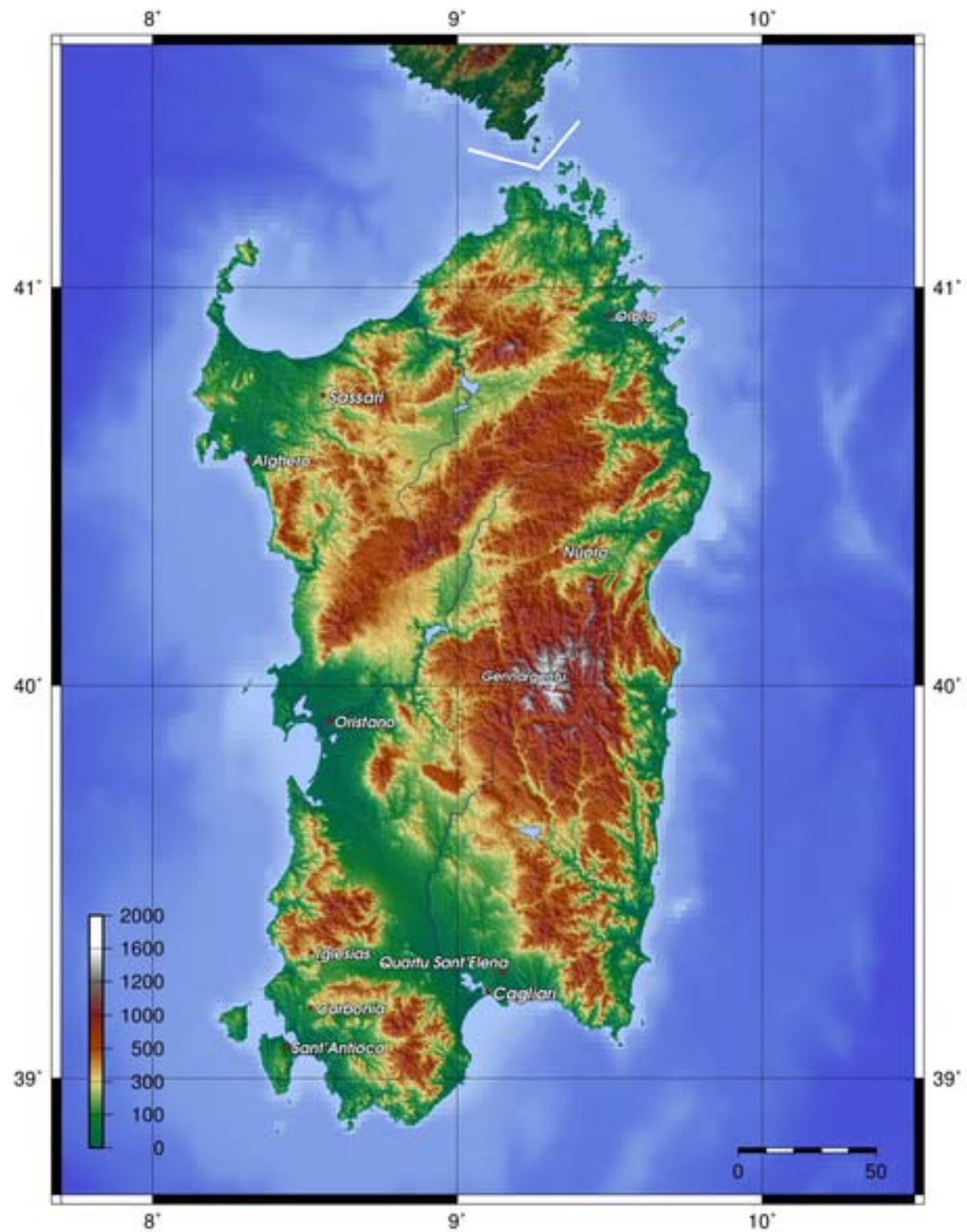
- Pisa
- Malaspina-Doria
- Comuna de Sàsser

Ocupació catalana de Sardenya:

- 1323-24
- 1329
- 1334-36
- Jutjat d'Arborea
- setge
- batalla
- castell

Font: Diversos autors (1998); MacKay, A. i Ditchburn, D. (eds.) (1999)

MALASPINA

DORIA

GIUDICATO
OF
ARBOREA

KINGDOM
OF
SARDINIA

- Durant aquest regnat la Companyia dels Almogàvers, dirigida per Roger de Flor, s'apoderà dels ducats bizantins d'Atenes i Neopàtria (1311), que es mantingueren vassalls de la Casa d'Aragó fins 1388.

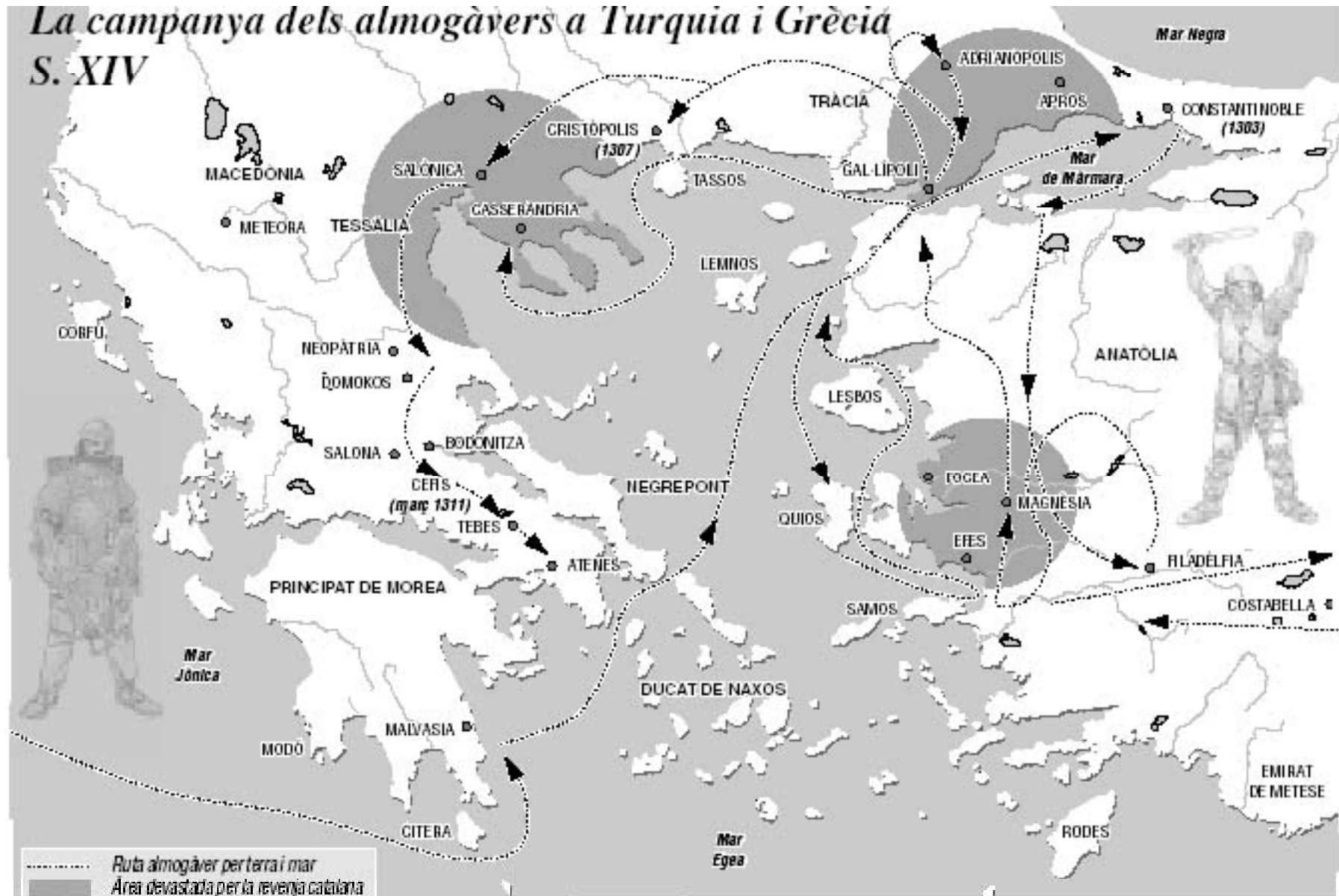
- Recordem els precedents de la presència i interessos catalans a Orient, especialment a les illes de la mar Egea.
- El 1290 Andrònic II Paleòleg va signar un acord comercial amb el cònsol català, Sunyer, per afavorir l'entrada i sortida de mercaderies de Constantinoble per part de vaixells de Barcelona, València, Tortosa, Mallorca i altres terres del rei d'Aragó.

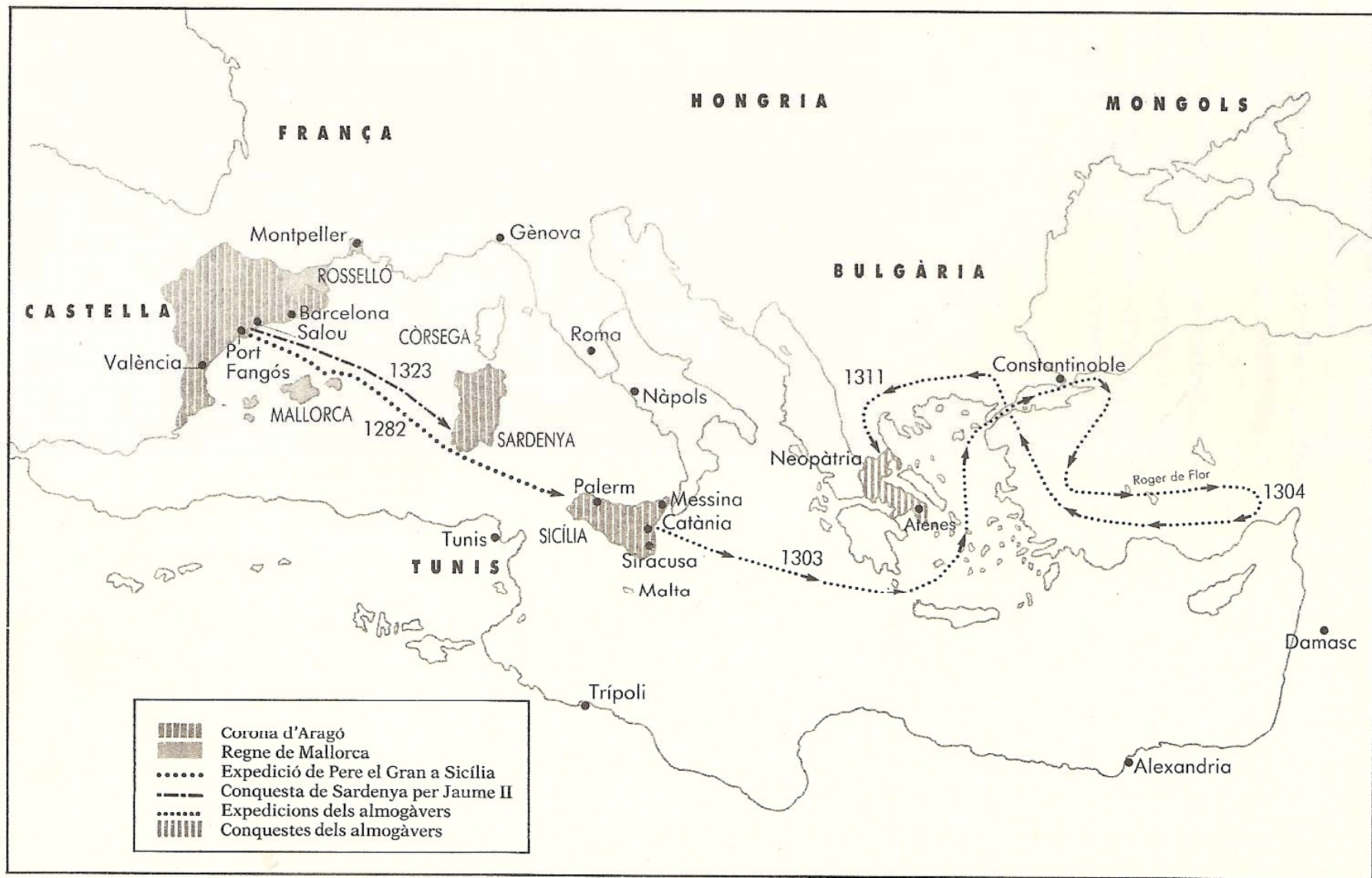
- El 1310, el matrimoni de Jaume II amb Maria de Lussignan o de Xipre, marca l'interès de Jaume II per Ultramar.
- A més, la Pau de Caltabellota (1302) entre els Anjou de Nàpols i Frederic de Sicília, deixava sense feina les companyies d'almogàvers que lluitaven a favor dels sículo-catalans.
- D'aquí que el seu cap, Roger de Flor, acceptés l'oferta d'Andrònic II, amenaçat pels turcs, de traslladar-se a Bizanci, amb una companyia de 6.000 almogàvers.
- Hi era present Ramon Muntaner que ha deixat el testimoni més directe de l'empresa.

- Els triomfs dels almogàvers foren esclatants a l'Assia Menor, i aconseguiren desfer els setges de Filadèlfia i Tira, i ocupar Magnèsia i Efes.
- L'arribada d'altres 1.200 homes encapçalats per Bernat de Rocafort obligaren els turcs a retrocedir als contraforts del Taurus. I els almogàvers arriben fins als ports de Cílicia (sobre Xipre).

La campanya dels almogàvers a Turquia i Grècia S. XIV

Mapa 4. EXPANSIÓ MEDITERRÀNIA (SEGLES XIII-XIV)

Andrònic II i Miquel IX Paleòleg

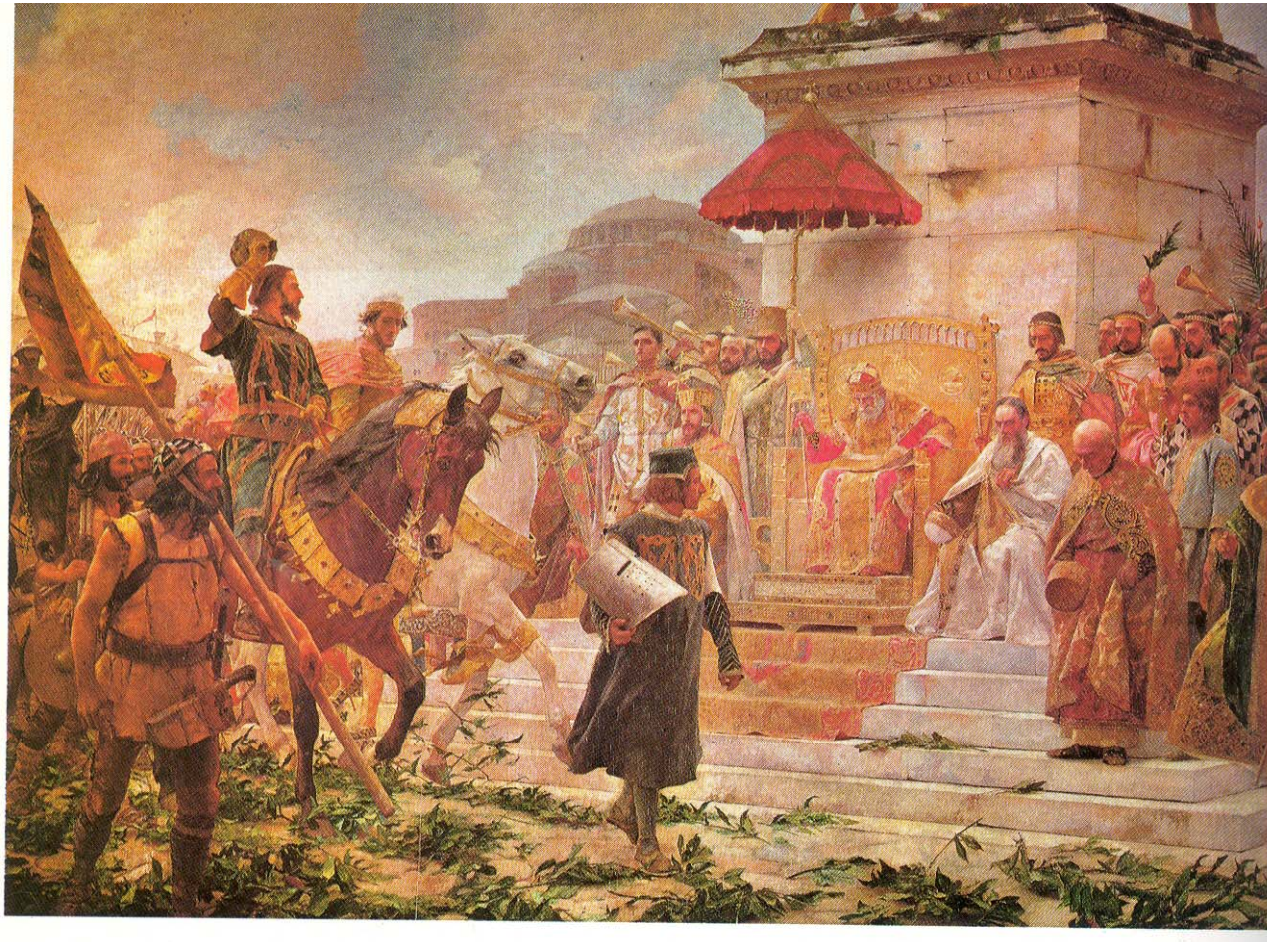

- Roger de Flor fou cridat a Constantinoble, i la seva Companyia s'establí a Gal·lípoli. S'hi ajuntà Berenguer d'Entença amb 1.300 homes (octubre 1304). Era un agent reial?

Roger de Flor desfila davant d'Andrònic II

- Les desmesurades ambicions de Roger de Flor i els recels de Bizanci, feren que Miquel IX ordenés l'assassinat de Roger de Flor (Adrianòpolis, 4.IV.1305) i la persecució dels catalans.
- En venjança, els caps de la Companyia s'apoderaren de Gal·lípoli i la convertiren en capital d'un nou estat, i devastaren tota la zona europea de l'Imperi, sobretot la Tràcia, Calcídia i Tessàlia. Fins arribar a Atenes i Tebes, a la Hèl·lade.
- Coneguda com a VENJANÇA CATALANA

- La presència catalana acabà de forma desastrosa, després del saqueig de la ciutat de Constantinoble pels almogàvers, en venjança per l'assassinat de Roger de Flor.

Alfons el Franc

- Corona d'Aragó
- Regne de Mallorca
- Vassalls de la Corona catalanoaragonesa
- cessió nominal del Regne de Múrcia a la Corona d'Aragó (1289)

Expedicions a les Balears:

- per a sotmetre Mallorca i Eivissa (1285-86)
- per a conquerir Menorca (1286-87)

Guerra angevina:

- ràtzia naval de Roger de Lloria (1286)
- zona afectada per les invasions de Jaume II de Mallorca (1286 i 1288)
- contractat d'Alfons II (1289)

Conflicte amb la Unió d'Aragó:

- jurament dels privilegis (1287)
- ✘ castells reials cedits en penyora (1287)

Relacions amb Castella:

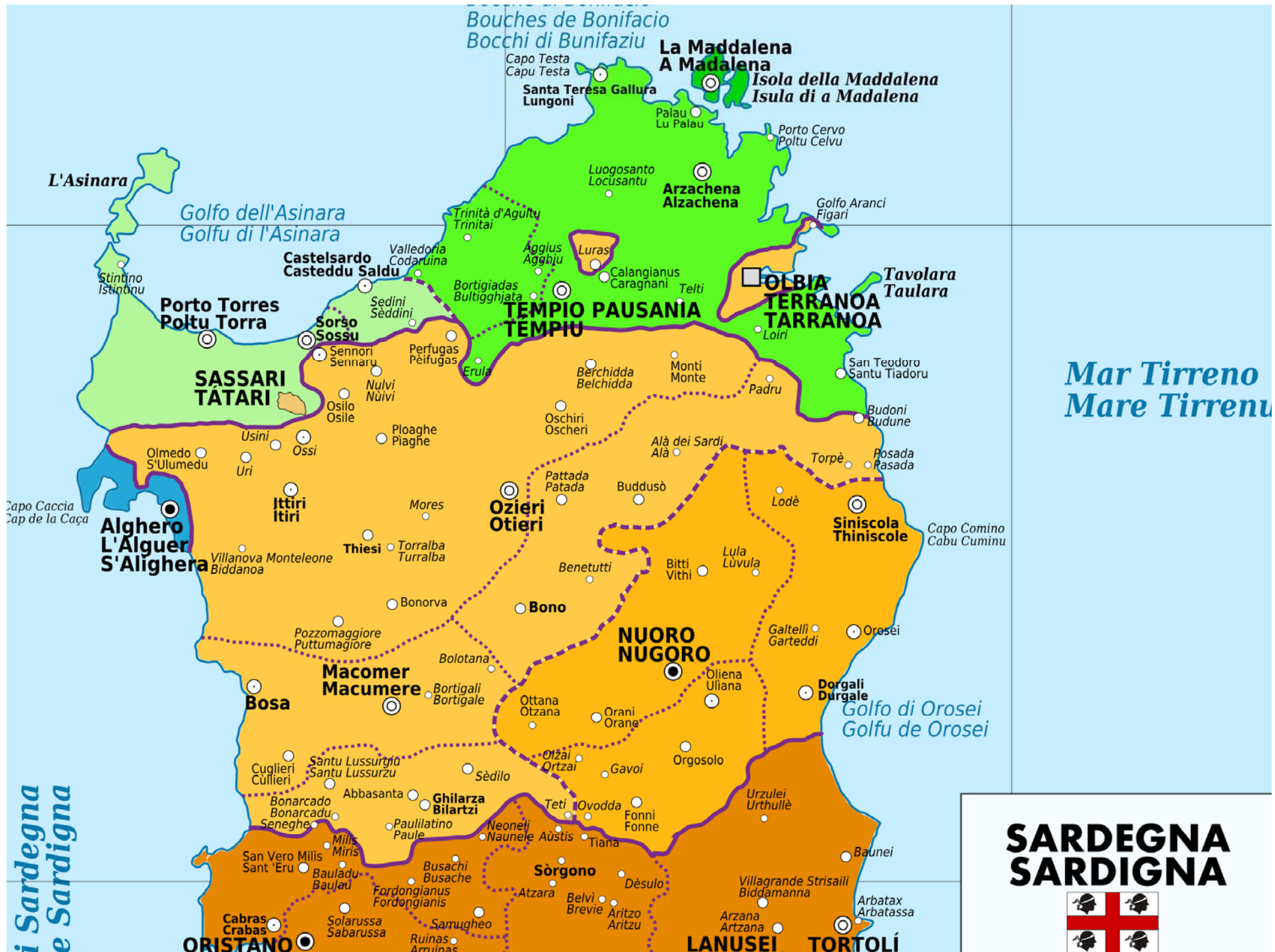
- ▶ proclamació d'Alfons, infant de la Cerda, com a rei de Castella (set. 1288)
- intervencions militars catalanoaragoneses (juny 1289 i set. 1290)
- intervencions militars castellanes (juny i juliol 1289)

Font: Martínez, J.E., Sobreques, S. i Bague, E. (1954); Salrach, J.M. (1981)

- El llarg regnat de Pere el Cerimoniós estigué condicionat per l'afer sard.
- El 1353 s'obre l'enfrontament amb els Arborea i la monarquia catalano-aragonesa, que arribarà a l'anorreament del judicat el 1420.
- Setge i buidatge d'Alguer (1354).
- Se signa la pau: Assemblea o Parlament. Promulguen 4 constitucions, però no hi ha cap donatiu.
- La pau de 1388, amb Elionor d'Arborea, fa que la jutgessa promulgui la CARTA DE LOGU, o codi de consuetuts tant de dret civil com penal.
- S'estendrà per tota Sardenya.

- La ciutat sarda d'Alguer, conquerida el 1354 i repoblada per catalans.

Alfons el Franc

- Corona d'Aragó
- Regne de Mallorca
- Vassalls de la Corona catalanoaragonesa
- cessió nominal del Regne de Múrcia a la Corona d'Aragó (1289)

Expedicions a les Balears:

- per a sotmetre Mallorca i Eivissa (1285-86)
- per a conquerir Menorca (1286-87)

Guerra angevina:

- ràtzia naval de Roger de Lloria (1286)
- zona afectada per les invasions de Jaume II de Mallorca (1286 i 1288)
- contractat d'Alfons II (1289)

Conflicte amb la Unió d'Aragó:

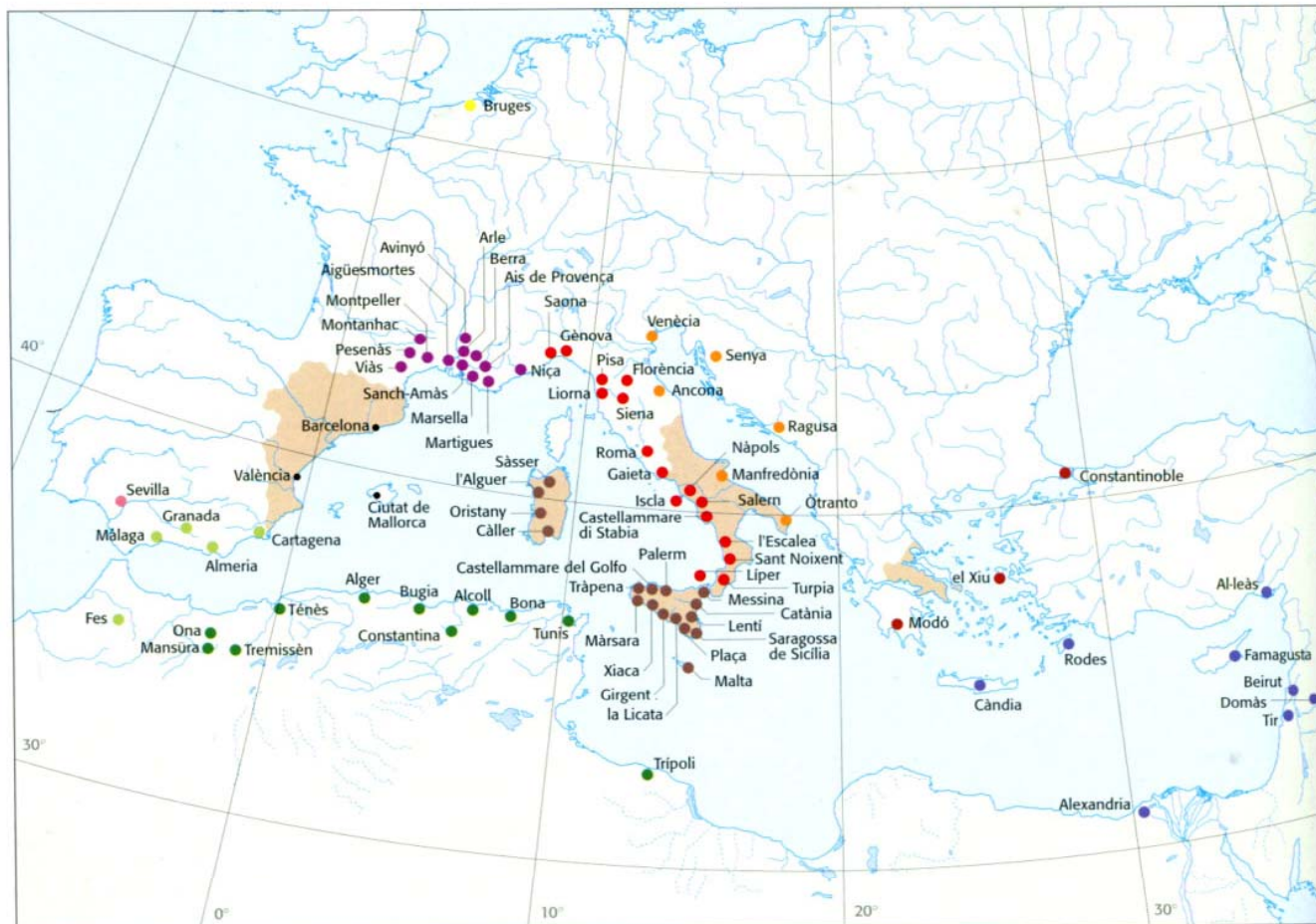
- jurament dels privilegis (1287)
- ✘ castells reials cedits en penyora (1287)

Relacions amb Castella:

- ▶ proclamació d'Alfons, infant de la Cerda, com a rei de Castella (set. 1288)
- intervencions militars catalanoaragoneses (juny 1289 i set. 1290)
- intervencions militars castellanes (juny i juliol 1289)

Font: Martínez, J.E., Sobreques, S. i Bague, E. (1954); Salrach, J.M. (1981)

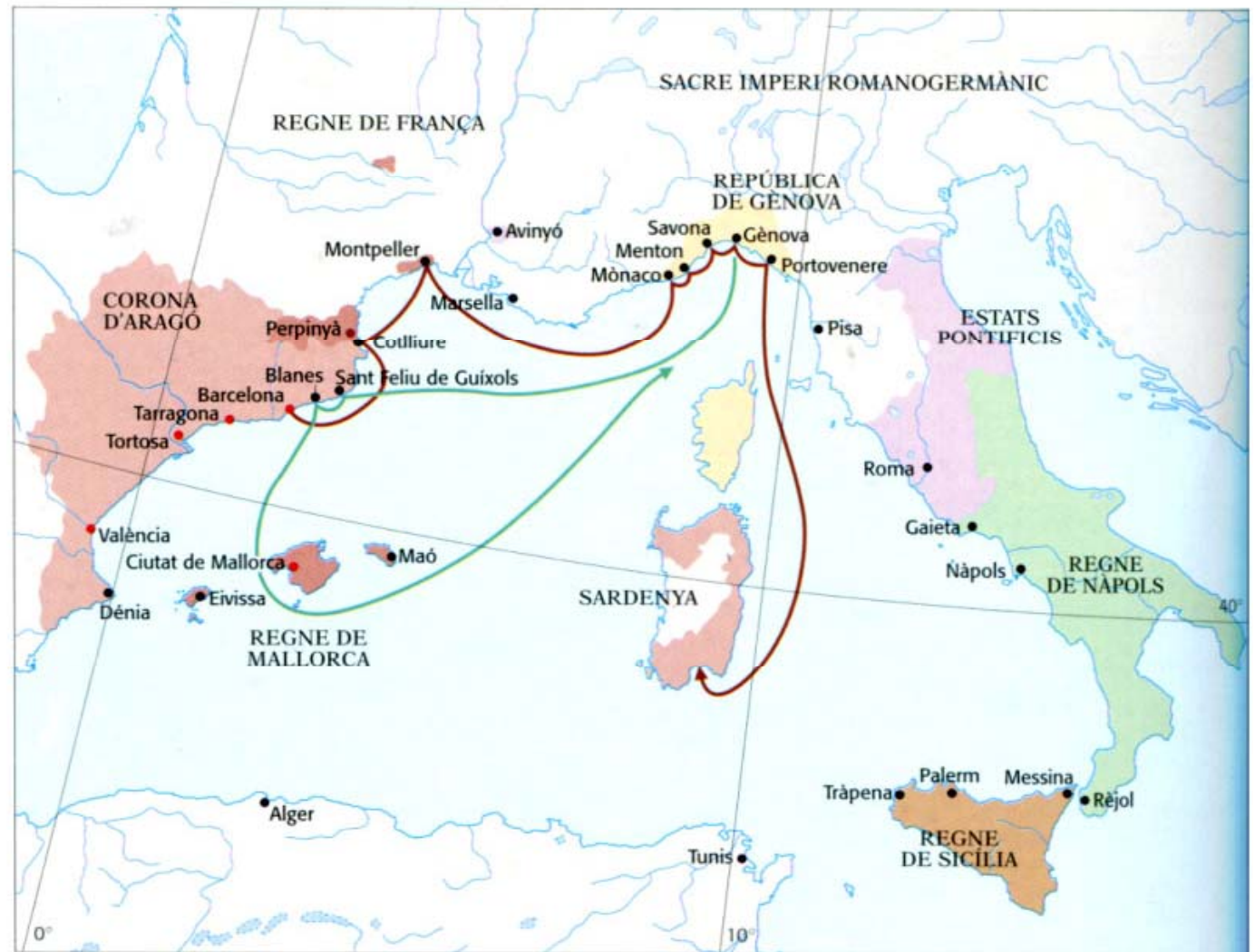

Corona catalanoaragonesa

Consolats d'ultramar dins l'àmbit de les rutes comercials marítimes:

- mar del Nord (Anglaterra i Bruges)
- Atlàntic (Sevilla i Portugal)
- Regne nassarita i estret de Gibraltar
- Magrib i Ifríqiya
- Malta, Sardenya, Sicília
- Llenguadoc i Provença
- mar Tirrena i Gènova
- mar Adriàtica i Venècia
- Romània (illes egees i Constantinoble)
- Llevant (Creta, Rodes, Xipre, Síria i Alexandria)

- Altres àmbits de la política mediterrània del Cerimoniós i els seus fills.
- Expedició a Sicília. S'imposa el matrimoni de Martí el Jove amb la reina Maria de Sicília.
- Els dominis catalans a Atenes i Neopàtria passen a dependre directament de Pere el Cerimoniós (1375), en proclamar-lo duc a Tebes.
- Atenes ha perdut importància. La capital dels dominis catalans és Tebes.

- Pere el Cerimoniós diu de l'Acròpolis d'Atenes:
- «la pus rica joya que al món sia, e tal que entre tots los reys de chrestians envides lo porien fer semblant»

- A Helicó es conserven les relíquies de sant Jordi.
- El mariscal Roger I de Llúria vol portar aquestes relíquies al Cerimoniós.
- Amenaces de les Companyies navarreres. Se salven gràcies a l'ajut de Juan Fernández de Heredia, gran mestre de l'Hospital.
- La impossibilitat de trametre-hi ajuts i reforços fa que els ducats es perdin: Atenes el 1388 i Neaopàtria el 1391.

- Sota Martí l'Humà, les revoltes sardes es fan reiterades. Només es controlen l'Alguer, Longosardo i Càller.
- Guerra de cors que desestabilitza el comerç català.
- El nou jutge d'Arborea, Guillem II de Narbona, acabdillà la revolta contra la Corona catalano-aragonesa.
- Intervenció directa de Martí el Jove, rei de Sicília i hereu de Martí l'Humà.
- Tot i la victòria de Sanluri sobre els revoltats, Martí el Jove morí sense descendència legítima.
- Amb la mort de Martí l'Humà (1410) s'acabava la dinastia del Casal de Barcelona.

Mausoleu de Martí el Jove a la catedral de Cagliari

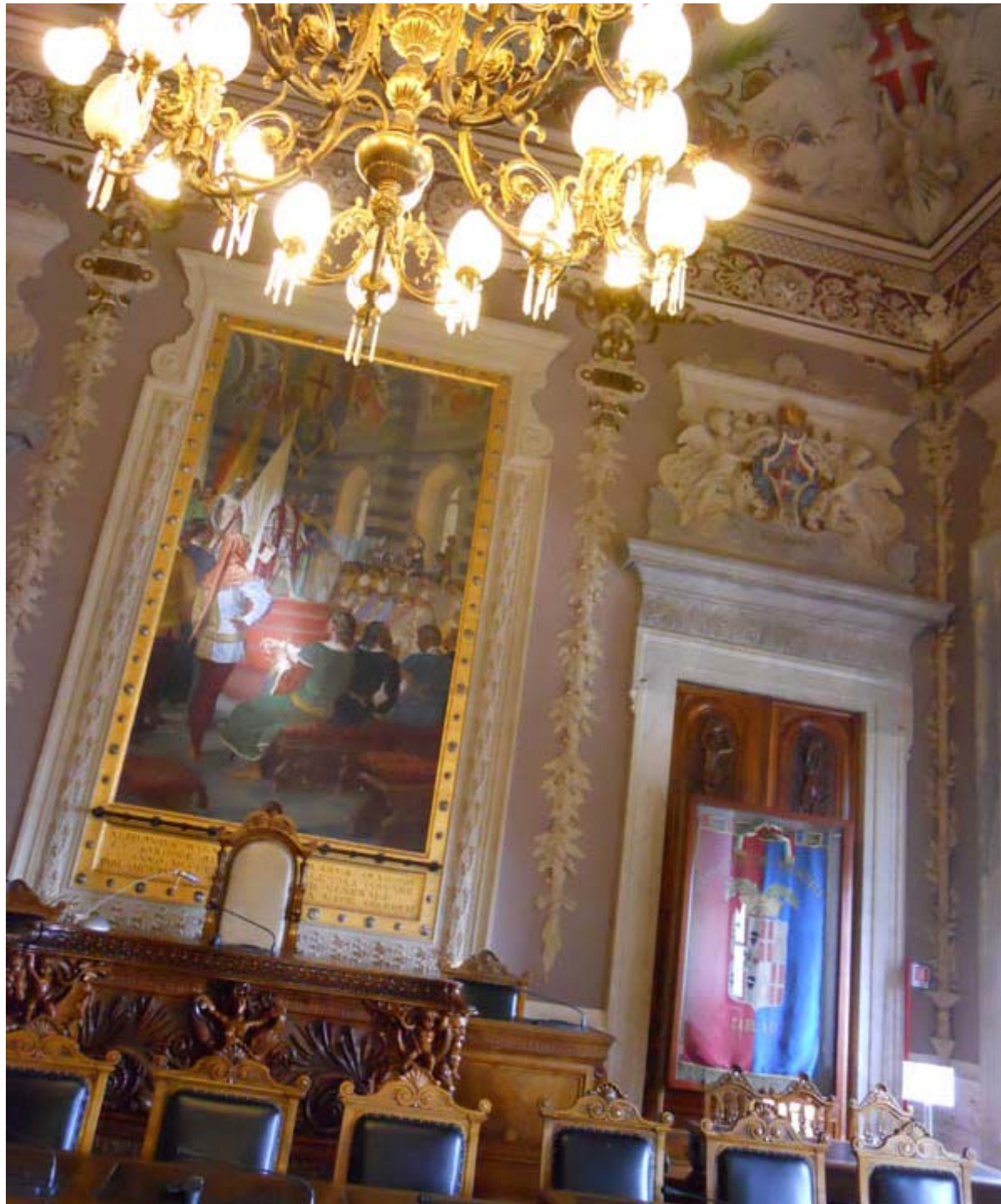
L'ECONOMIA DE LA CORONA CATALANO-ARAGONESA ALS SEGLES XIII, XIV I XV

L'expansió mediterrània sota els Trastàmars (s. XV)

- Ferran I d'Antequera aprofita la bona relació amb els genovesos, de l'etapa de regent a Castella.
- El seu fill Alfons el Magnànim (1416-1458), davant les tensions amb Catalunya, i sobretot amb Barcelona, optà pels projectes mediterranis.
- Desembarcament a l'Alguer i sotmetiment dels rebels sards (1420).

- L'illa estava empobrida i reduïda demogràficament a més de la meitat.
- A la Gal·lura, “*nullus habitat de presenti nec habitavit a quinquiginta annis crica*”.
- Fins i tot desapareixen alguns bisbats.
- Governada per virreis (des del temps de Martí l'Humà).
- El virrei Bernat de Centelles hi va reunir el primer Parlament (1421).
- Presidit pel rei Alfons (26-29 gener 1421).
Reconeixement de vells drets. Concessió d'ajut de 50.000 florins d'or.

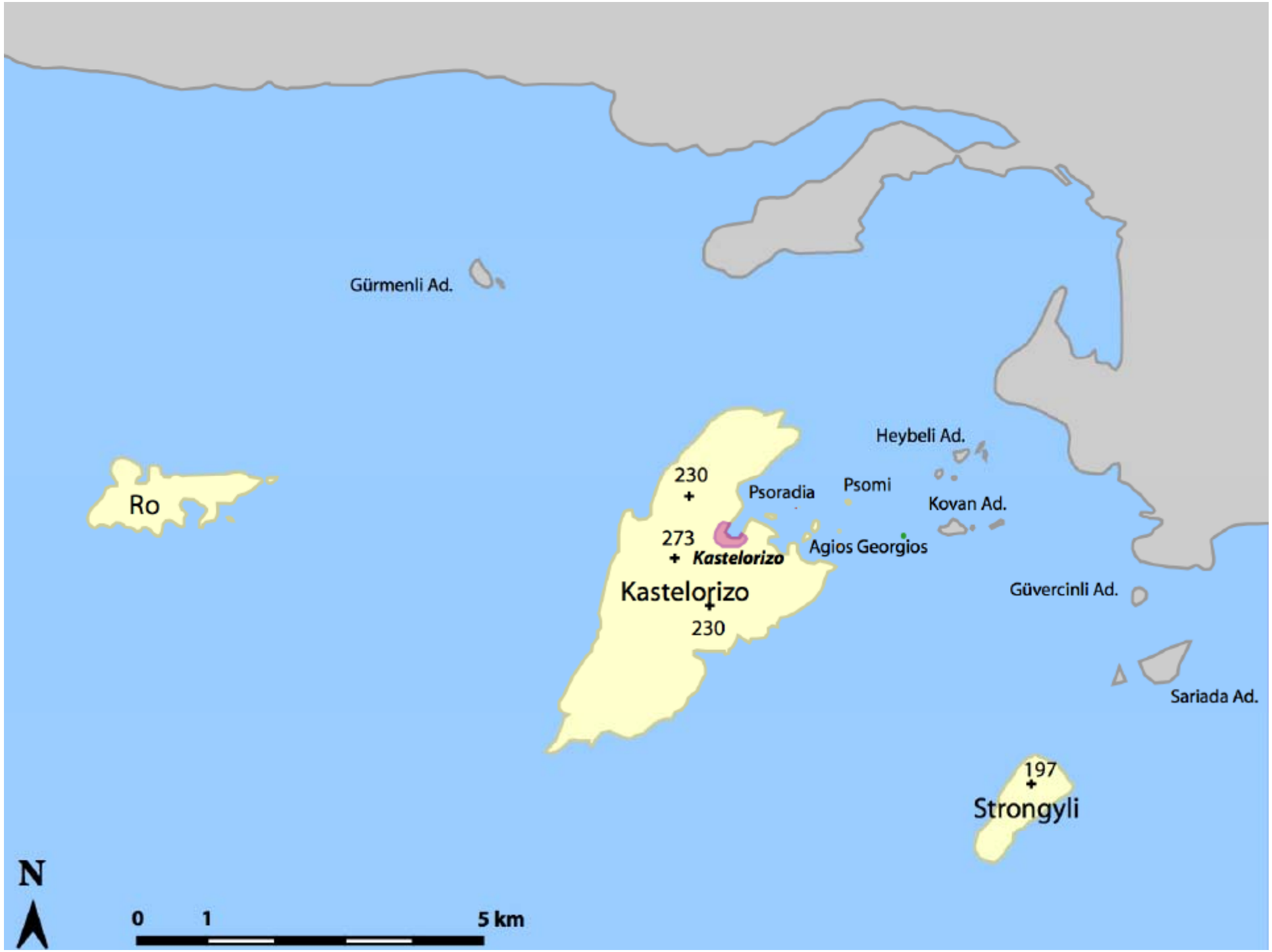
- Intent de conquesta de Còrsega (Calvi es rendí, però Bonifacio aguantà amb l'ajut genovès).
- Intents de conquesta del regne de Nàpols, acabats desastrosament amb la derrota de Ponça.
- Conquesta definitiva i entrada triomfal a Nàpols el 2 de juny de 1442.

- Col·laboració estreta amb l'almirall **Bernat de Vilamarí**, que, el 1450, es va apoderar de Kastelórizo (en català *Castellroig*), un illot situat a menys d'un kilòmetre i mig de la costa de Lícia, al Dodecanès, i que seria la posició més oriental de la Corona d'Aragó a la Mediterrània.
- Tensions amb Egipte per atacs a les seves costes.
- En un d'aquests enfrontaments, a Damietta (1451), la host de **Vilamarí** va aconseguir una important victòria, que va forçar el soldà turc Mehmet II a signar un tractat pel que es permetia la lliure navegació dels catalans i aragonesos per les costes d'Egipte.

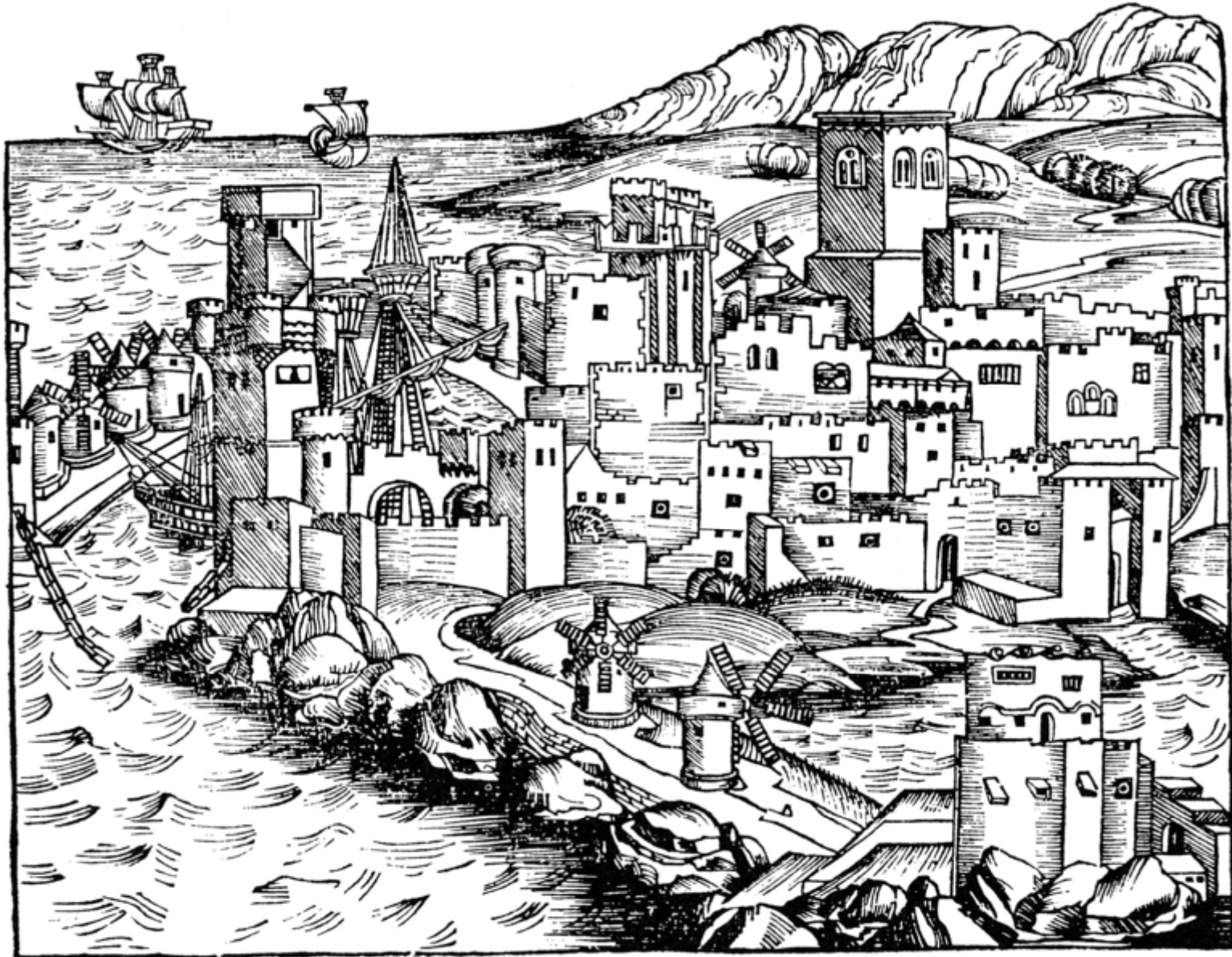

- Després de l'estabilització d'Itàlia, amb la Pau de Lodi (1454), llençà una forta campanya diplomàtica cap a Orient (Albània, Bizanci, Egipte), en defensa de la Cristiandat i de l'Orde de Sant Joan de Jerusalem establert a l'illa de Rodes.
- Aspiració a aconseguir unes illes a l'Egeu per penetrar als Dardanel·ls, i des d'allí exercir força contra turcs i genovesos.
- També al nord d'Àfrica, al port de Bengasi (golf de Sirte).

Rodes, el 1493

- Política d'obertura de consolats catalans a l'Orient, el primer a Modó (Morea, 1416), Càndia, Creta, Ragusa, i Albània.
- Atacs de les naus reials als ports de Síria.
- Obsessió per la derrota del turc. Implica estat de guerra i, per tant, desestabilització del Mediterrani. Contraria als interessos dels mercaders barcelonins.

BIBLIOGRAFIA BÀSICA

- ABULAFIA, D.: *El Mediterráneo en la época de Alfonso el Magnánimo*, “Debats”, 104, Valencia, 2009.
- BATLLE GALLART, C.: *L'expansió baixmedieval (segles XIII-XV)*, vol. III de “Història de Catalunya” dirig. Per P. Vilar, Barcelona, Ed. 62, 1988.
- BELENGUER, E.: *Jaume I i el seu regnat*, Lleida, Pagès edit., 2007.
- BISSON, T.N.: *Història de la Corona d'Aragó a l'Edat Mitjana*, Barcelona, Ed. Crítica, 1988.
- CADEDDU, M.E.: *Giacomo II d'Aragona e la conquista del regno di Sardegna e Corsica*, “Medioevo. Saggi e rassegne”, 20 (1995), p. 251-316.
- COULON, D.-FERRER MALLOL, M.T. (coord.): *L'expansió catalana a la Mediterrània a la baixa Edat Mitjana. Actes del Seminari (Barcelona, 1998)*, Barcelona, CSIC, 1999.
- DEL TREPPO, M.: *Els mercaders catalans i l'expansió de la Corona catalano-aragonesa al segle XV*, Barcelona, Curial, 1976.
- DUFOURCQ, Ch. E.: *L'Espagne catalane et le Maghrib aux XIIIe et XIV siècles*, Paris, PUF-Casa de Velázquez, 1966.
- DUFOURCQ, Ch. E.: *L'Expansió catalana a la Mediterrània occidental : segles XIII i XIV*, Barcelona, Vicens-Vives, 1969.
- DURAN I DUELT, D.: *La Companyia Catalana i el comerç d'esclaus abans de l'assentament als ducats d'Atenes i Neopàtria*, Barcelona, CSIC, 2000.

- DURAN I DUELT, D.: *Manual del viatge fet per Berenguer Benet a Romania, 1341-1342, Barcelona, CSIC, 2002.*
- FERRER I MALLOL, M.T. (a cura de): *Els catalans a la Mediterrània oriental a l'Edat mitjana, Barcelona, IEC, 2003.*
- FERRER I MALLOL, M.T. (a cura de): *Negociar en la Edad Media. Actas del coloquio (Barcelona, 14-16 de octubre de 1204), Barcelona, CSIC, 2005.*
- FERRER I MALLOL, M.T. (a cura de): *Jaume I. Commemoració del VIII centenari del naixement de Jaume I, 2 vols., Barcelona, IEC, 2012-2013.*
- FURIÓ, A. (coord.): *Història de la Corona d'Aragó, vol. I, L'època medieval (1137-1479). De Peronella i Ramon Berenguer IV a Ferran II, Barcelona, Edic. 62, 2007.*
- HILLGARTH, J.N.: *El problema d'un imperi mediterrani català (1229-1327), Ciutat de Mallorca, Raixa, 1984.*
- *Jaime I y su época. X Congreso de Historia de la Corona de Aragón, Zaragoza, Inst. Fernando el Católico, 1979-1984, 5 vols.*
- *Jaime II . 700 años después, "Anales de la Universidad de Alicante. Historia Medieval", 1996-1997.*
- LALINDE ABADÍA, J.: *La Corona de Aragón en el Mediterráneo medieval (1229-1479), Zaragoza, Inst. F. el Católico, 1979.*

- MARINESCU, C. *La politique orientale d'Alfonse V d'Aragon, roi de Naples (1416-1458)*, Barcelona, IEC, 1994.
- MARTÍNEZ FERRANDO, J.E.: *Jaume II o el seny català. Alfons el Benigne*, Barcelona, Aedos, 1963.
- NICOLAU D'OLWER, LL.: *L'expansió de Catalunya en la Mediterrània oriental*, Barcelona, Aedos, 1974.
- PEQUIGNOT, Stéphane: *Au nom du roi. Pratique diplomatique et pouvoir durant le règne de Jacques II d'Aragon (1291-1327)*, Madrid, Casa de Velázquez, 2009.
- RUBIÓ I LLUCH, A.: *Diplomatari de l'Orient català (1301-1409). Col·lecció de documents per a la història de l'expedició catalana a Orient i dels ducats d'Atenes i Neopàtria*, Barcelona, IEC, 2001.
- RYDER, A.: *The Kingdom of Naples under Alfonso the Magnanimous*, Oxford University Press, 1976.
- SALAVERT I ROCA, V.: *Cerdeña y la expansión mediterránea de la Corona de Aragón, 1297-1314*, Madrid, CSIC, 1956.
- SALRACH, J.M.: *Història dels Països Catalans. Dels orígens a 1714*, Barcelona, EDHASA, 1981.
- SETTON, K.M.: *The Catalan domination of Athenes, 1311-1388*, Londres, Mediaeval Academy of America, 1975.
- SOLDEVILA, F.: *Pere el Gran*, Barcelona, IEC, 1995, 2 vols.
- TISIS I MARCA, R.: *Pere el Cerimoniós i els seus fills*, Barcelona, Vicens-Vives, 1962.